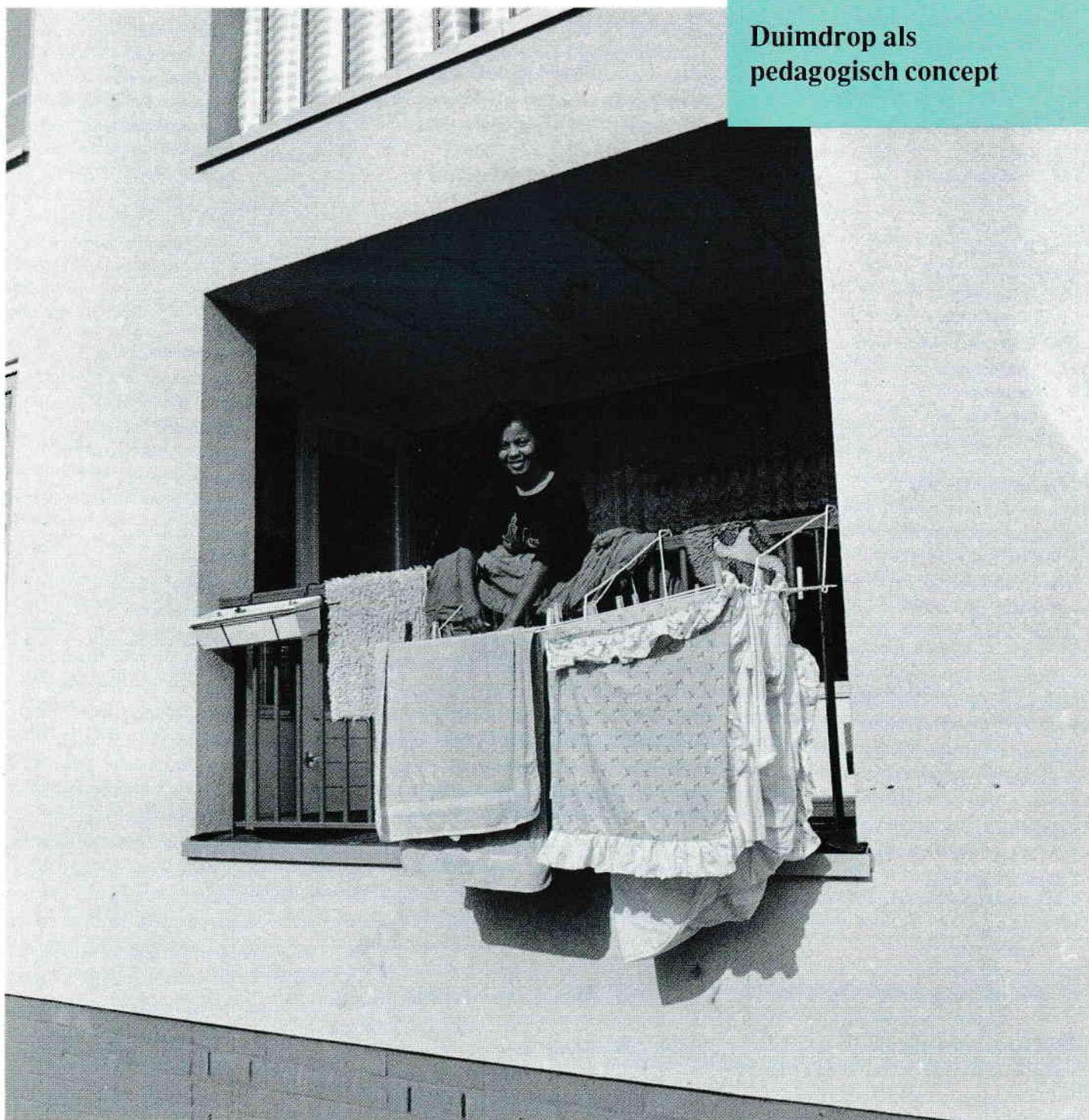

Steiger

Vakblad voor de
Rotterdamse wijken 93-3

INHOUD:

If you can't beat them,
join them

Dat lossen we zelf wel op ?

Tussen OOR en wijk

Klagen in Rotterdam

De balans opgemaakt

Duimdrop als
pedagogisch concept

STEIGER

STEIGER is een uitgave van het Rotterdamse instituut bewonersondersteuning (Rio).

STEIGER beoogt als 'vakblad voor de Rotterdamse wijken' een bijdrage te leveren aan de uitwisseling van ervaringen, werkwijzen en ideeën. Het blad bericht over bewonersinitiatieven, georganiseerde belangenbehartiging en de beroepsmatige ondersteuning daarvan. Daarnaast levert STEIGER analyses van ontwikkelingen in beleid en bijdragen aan de meningsvorming.

Hoofdredacteur

Anne van Veenen

Eindredactie en vormgeving

Erik Lindenburg

Redactieraad

Nel ten Boden, Jaap Pleeging, Johan Janssens, Rob Siebeling

Medewerkers

Aad van der Graaf, Jan Willem Kluit, Nicol van Twillert, Eric Lugtmeijer.

Secretariaat

Jacqueline Suykerbuyk

Fotografie

Dick Sluyter tenzij anders vermeld

Oplage: 2000 stuks

Copy-right en beeldmateriaal

Teksten kunnen geciteerd worden wanneer de bron vermeld wordt en uitsluitend na toestemming van het Rio. Ook is het niet toegestaan tekeningen of foto's uit dit blad over te nemen zonder toestemming van het Rio.

Prijs van Steiger

Steiger kost per nummer f 3,50. Een abonnement kost f 12,50 per jaar.

Uitgever:

Rotterdamse instituut bewonersondersteuning (Rio), Kortenaerstraat 1, 3012 VB Rotterdam.
Telefoon 010-4110333.

INHOUD STEIGER 93-3

3 If you can't beat them, join them

Het verdrijven van junks biedt geen blijvende oplossing voor drugsoverlast. In Spangen wordt een andere aanpak geprobeerd. Een voorzet voor een drugsbeleid in de wijk. Rob Christiaanse, Geert van Rijmenam, Anne van Veenen

6 Volmarijnstraat wint Opzoomerprijs 1993

Zaterdag 18 september overhandigde wethouder Pim Vermeulen de Opzoomerprijs 1993 aan de bewoners van de Volmarijnstraat. Aad van der Graaf laat actieve bewoners aan het woord.

8 Dat lossen we zelf wel op ?

Ids Thepass (Onze Woning) reageert op de brochure 'Op de trap' over portiekgesprekken in het Oude Westen. Een pleidooi voor zelfregulering in portiek, straat en buurt.

10 Duimdrop als strategisch concept

Duimdrop, het winkeltje voor snoep, speelgoed en toezicht op het plein, slaat aan. Floor van der Matten (stichting de Meeuw)

11 Groepswonen van ouderen

Jet de Jonge maakt de stand van zaken op rond het groepswonen voor ouderen en beschrijft één van de woonprojecten.

12 Nòg een brug

De Kop van Zuid heeft volgens bewoners van de Afrikaanderwijk en het Bispogebied niet genoeg aan alleen de Erasmusbrug die Rotterdam Noord met Zuid moet verbinden.. Er moet een tijdelijke brug komen om deze wijken onderling met elkaar te verbinden.

14 Kunst in Katendrecht

De betekenis van kunst voor Katendrecht naar aanleiding van de presentatie van het Kunstdplan voor deze wijk. Jacqueline Markvoort.

15 Tussen OOR en wijk

De regiovorming levert een groter draagvlak op voor het oplossen van sociale problemen in de wijk, vindt Henna van Heemst, coordinator deelgemeente Delfshavèn

17 Klagen in Rotterdam

Het is droevig gesteld het de klachtenafhandeling door gemeentelijke diensten. Rob Wegeman las het jongste rapport van het kwaliteitspanel Rotterdam

19 Lombardijen heeft even een eigen theater

Verslag van een avondje 'Tent' door Willem Jan de Vroom.

20 De balans opgemaakt

Ruim 2 maanden nadat de gemeenteraad het bouw en investeringsprogramma heeft vastgesteld voor de jaren 94-96, en het indicatief programma voor de periode 1997-2000 heeft aangegeven ziet de toekomst er voor Het Nieuwe Westen volgens Frans van Hulten er weer beter uit.

21 Bewonersorganisaties uit Durban in Rotterdam

Afgelopen juni is een zestal vertegenwoordigers van bewonersorganisaties uit het Zuidafrikaanse Durban op bezoek geweest in Rotterdam. Nicol van Twillert was erbij.

22 & 23 Kort nieuws & Gastcolumn

- De naoorlogse wijken in 'the air'. • Gemeentegarantie voor collectieven
- Wiert Ompta over bewonersorganisaties en de pers

Editie oktober 1993

Foto voorzijde: Overschie (belicht in de tentoonstelling Air Alexander, zie pag. 22) hangt de was buiten.

• Inbraakpreventie

Drugsoverlastbestrijding in Spangen

If you can't beat them, join them

Grootscheepse politie-acties zijn geen blijvende oplossing voor drugsoverlast. Rob Christiaanse, projectleider van het preventieproject 'Spangen veilig' en Geert van Rijmenam, opbouwwerker, schetsen een andere aanpak. Daarbij gaat het niet om 'verdrijven' maar om 'beheersen', 'controleren', 'afspraken maken'. Hun voorstel: iedere wijk z'n vaste groep junks.

Drugsoverlast in de oude wijken wordt door bewoners en instellingen, inclusief het opbouwwerk steeds meer ervaren als een onverteerbare aanslag op de kwaliteit van het leven. Er is een roep om harde maatregelen en sinds enkele maanden worden junks en andere loslopende wijkbewoners opgejaagd door de politie. Deze acties mogen zich in toenemende mate verheugen op een enthousiast onthaal van wijkbewoners en lokale pers.

Deze grootschalige acties, met helikopters en al, bevestigen het misnoegen van bewoners en hun gevoel dat de maat vol is. Het vertrouwen in de slagkracht van de overheid loopt echter een flinke deuk op bij het zien van de weerbarstige praktijk van dea-

lers en gebruikers die na een korte tijd weer de gebruikelijke overlast geven. Drugsoverlast vormt voor wijkbewoners het meest sprekende bewijs van het verval van hun wijk en alle problemen worden daarop teruggebracht. Mensen kunnen of willen het onderscheid tussen de verschillende problemen in hun buurt niet meer maken. Vervuiling, verpaupering, junks en hondepooep; ze versterken de beleving van bewoners dat je je niet meer veilig op straat kunt begeven.

Voor bewoners en autoriteiten is het frustrend om te merken dat de aanpak van de drugsoverlast via grootscheepse politieacties weinig of geen effect sorteert. De over-

last verdwijnt niet; wellicht neemt het voor kortere tijd af, maar de poging in de straat weer de normen en waarden te herstellen bloedt dood en de hoop wordt de bodem ingeslagen. Voor veel bewoners is deze ervaring het zoveelste bewijs van falend overheidsbeleid, waarvan ze als bewoners in de oude wijken het slachtoffer zijn.

De aanpak van de drugsoverlast in Spangen is er op gericht dat gevoel alleen maar slachtoffer te kunnen zijn te doorbreken. De opgave voor het opbouwwerk is vooral om dat slachtoffer-gevoel te doorbreken, en om te laten zien dat er meer mogelijk is dan alleen het hulpeloos ondergaan van de overlast.

Van 78 naar 14 panden

De aanpak van drugsoverlast in de wijk kan zich dus niet beperken tot acties van alleen de politie. Er is een meervoudige aanpak nodig waarin ook andere instanties en partijen dan politie en justitie hun aandeel moeten leveren. We hebben daarbij ook nadrukkelijk het opbouwwerk voor ogen.

In Spangen wordt al langere tijd geprobeerde een meervoudige aanpak van de grond te krijgen. Al in 1989 klaagden bewoners hun nood bij het stadhuis. Burgemeester Peper vroeg de toenmalige projectgroep stadsvernieuwing maatregelen te nemen. Dat leidde tot de vorming van een overlastcommissie, waaraan verschillende instellingen in de wijk deelnemen. Uit een zelfgemaakte inventarisatie bleek dat er 78 overlastgevende panden in de wijk waren, met concentraties van panden in de delen van de wijk met een fijn vertakt crimineel netwerk. Zo konden gebruikers op ieder gewenst moment met elk willekeurige betaalmiddel in de wijk Spangen terecht. Op grote schaal werd hiermee criminaliteit geïmporteerd uit andere wijken. Bewoners werden dagelijks geconfronteerd met een enorme overlast en gaven het geloof in de wijk op.

Op basis van de inventarisatie is een aansluitplan gemaakt. Doel was de erkenning door alle partijen dat de overlast alle personen te buiten ging, en dat deze op een zo kort mogelijk termijn bestreden moest worden. Er mocht niet langer een situatie blijven bestaan waarin de klant/junk zich dusdanig koning voelt dat hij denkt het rijk alleen te hebben. Daarbij werd er echter niet naar gestreefd om alle panden in de wijk te sluiten. Doel was en is een aantal panden te tolereren, onder voorwaarde dat men zich houdt aan strikte afspraken. Het gebruik van verdovende middelen is voor bewoners tot op zekere hoogte acceptabel,

mits ze daarvan geen overlast ondervinden. Dat was de nieuwe leidraad voor het handelen.

Omgevingsgerichte aanpak

Klachten van bewoners zijn startpunt bij het terugdringen van overlast. Als het om overlast gaat geldt: klagen moet! Het indienen van een klacht betekent een actieve houding van bewoners en het terugnemen van de straat. De klachten worden in de overlastcommissie gebundeld door de deelnemende partijen (politie, bewonersorganisatie, beheercoördinator, bouw- en woningtoezicht, woningbedrijf GWR). Elke klacht wordt geregistreerd en geverifieerd. Dit om te voorkomen dat buren onder het mom van klachten onderlinge vetes uitechtern.

Het gevoel van onvrede van bewoners kan zichzelf versterken; verhalen over de achteruitgang van de wijk worden verteld aan ieder die dat wil horen. In een dergelijke situatie wordt één spuit dus 100 keer gevonden. Een precieze en snelle reactie op klachten helpt om problemen te lokaliseren en hanteerbaar te maken.

Bewonersgerichte aanpak

De aanpak is gericht op het terugnemen door bewoners van de straat en woonomgeving. De klachten van bewoners leiden tot de volgende stap, het stellen van een nieuwe norm: 'spuiten horen niet op straat'. De volgende actie is het ontwikkelen van een aantal maatregelen om deze norm te

handhaven. Dat vraagt om een voorziening voor sputtomruil en het organiseren van het rapen van spuiten; bij dat laatste worden via dealers ook junks ingezet. Hier is ook een schone taak weggelegd voor het opbouwwerk dat initiatieven kan nemen om tegen te gaan dat er vuile spuiten rondslingeren in de wijk.

Laatste schakel in de keten is het handhaven van de norm m.b.t. spuiten, waarbij ook bewoners een belangrijke rol spelen. Zo werd door bewoners een vroegere spuitplek ingericht als voetbalpleintje voor jongeren. Er hoort verder bij dat vernielingen direct hersteld worden, de herinrichting en het bijhouden van plantsoenen, veegacties en het aanspreken van een dealer door bewoners om mee te doen met een bolletjesactie. Ander voorbeeld uit de praktijk in Spangen is het letterlijk heroveren van een terras voor een snackbar.

Pandsgewijze aanpak

De pandsgewijze aanpak is erop gericht om overlastgevende panden te sluiten. In Spangen was de verpaupering van enkele huizenblokken in de aanloop tot de stadsvernieuwing de directe oorzaak van een concentratie van dealadressen.

De pandsgewijze strategie wordt in de overlastcommissie gecoördineerd. Dat ging niet zonder slag of stoot. Het kostte bijvoorbeeld blaren op tongen en voeten om het GWR zover krijgen een gezamenlijk beleid te formuleren voor sociaal beheer, uitzetting enz.

Na diverse acties van zowel GWR als politie, en via natuurlijk verloop, resteerden zo'n veertien drugspanden in de wijk.

Via intensieve bezoeken en controle werden afspraken gedictoerd aan dealers. Daarbij gaat het om een wonderbaarlijke combinatie: de illegaliteit van de drugshandel en het vervolgingsbeleid zorgen er voor dat de dealer genegen is om gemaakte afspraken ook na te komen; het is en blijft dus handel.

De omgeving van een pand is bepalend voor de hoeveelheid gebruikers en de mate van overlast die te tolereren is. Er is een groot verschil tussen een pand aan een doorgaande route en een adres in een blok midden in de wijk.

De kunst is junks zodanig te beïnvloeden dat ze zich zo gedragen dat de buurt hen kan verdragen. Voorbeeld: bij een (immedels opgeheven adres) aan de rand van de wijk zijn afspraken gemaakt met de dealer over de looproute waarlangs zijn klanten naar zijn pand komen.

Naar lokaal drugsbeleid

Met de aangegeven stappen werden de voorwaarden geschapen om een drugsbeleid voor de wijk te gaan ontwikkelen. Om

- Verzamelplaats voor junks

te beginnen een citaat uit de Nota 'Drugsbeleid en veiligheid' die de gemeente Rotterdam vaststelde in april 1993. De nota pleit voor een geïntegreerde aanpak in het kader van wijkveiligheidsplannen; daarbij worden maatregelen genoemd die uiteenlopen van 'uitbreiding van de surveillance en voorlichtingsactiviteiten voor bewoners tot het opzetten of tolereren van kleinschalige verzamelplaatsen voor verslaafden'.

Terug naar de zomer van 1992. Een dealer meldt zich aan de balie van het kantoorje van 'Spangen Veilig'. Hij heeft een opmerkelijke vraag: "Kan ik met jullie afspraken maken en kunnen jullie me ondersteuning geven?".

Hoewel we in Spangen al behoorlijk wat gewend waren, was deze vraag toch een verrassing. Een dealer, op dat moment nog actief, die met 'Spangen Veilig' en de politie afspraken wil maken.

Zomer 1993. 'Een knus clubhuis voor verslaafden', kopt NRC- Handelsblad op 24 juli 1993 boven een artikel over een andere aanpak van drugsoverlast in Spangen. 'Het Rotterdamse drugsbeleid wordt gekenmerkt door massale veegacties tegen drugspanden. In de wijk Spangen wordt echter met medewerking van de politie in stilte iets anders geprobeerd: een clubhuis waar verslaafden drugs gebruiken, onder leiding van een ex-dealer', schrijft de krant. Met het NRC-artikel kwam een eind aan het zorgvuldig uit de publiciteit houden van het experiment tot het moment dat de overlastcommissie in de wijk zich er over had uitgesproken. En daarmee wordt het tijd om het juiste verhaal te doen en de aanpak voor te leggen aan opbouwwerkers en bewonersorganisaties van andere wijken. Dit onder het motto 'Macht endlich Drogenpolitik', zoals een bewonersgroep in Hamburg het zo mooi formuleerde. 'Maak een drugsbeleid in de wijk'. Daarbij ligt er naar onze mening niet alleen een opgave voor het gemeentebestuur, maar ook voor het opbouwwerk en de bewonersorganisatie.

Echo

De vraag van de dealer om afspraken werd beantwoord met een initiatief van diverse

• Een inmiddels gesloten overlastgevend café

partijen om een andere aanpak te ontwikkelen van drugsoverlast dan de lange lat. Naast het houden van politietoezicht, het intensief beheren van de openbare ruimte en het organiseren van de bewoners vormde het sluitstuk een gebruikersruimte, een adres waar een aantal drugsgebruikers onder strikte voorwaarden drugs kunnen gebruiken.

Binnen de aanpak in Spangen pasten afspraken met de dealer die zich meldde aan de balie van 'Spangen veilig'. Hij had een dealadres met een ruimte waar hij gelegenheid gaf aan 'rokers' om te gebruiken. De huur betaalde hij als onderhuurder in natura. De faciliteiten van deze gebruikersruimte werden allengs uitgebreid. Een deel van de winst werd geïnvesteerd in het pand. Bezoekers hielpen mee aan het opknappen van de ruimte en kwamen met ideeën en voorstellen. Ze bedachten ook de naam: 'Echo', of wel 'Eerlijk Contactadres voor Hulp en Opbouw'. Ze gaven enkele malen een krantje uit. Het aantal klanten/bezoekers schommelde tussen de 20 en 30 per dag. De vraag om ondersteuning aan het gebruikerspand werd positief beantwoord, maar onder een uitdrukkelijke voorwaarde:

de: de verkoop van drugs moest worden stopgezet.

De voormalige dealer werd beheerder. Problemen met de 'officiële' huurder, die zijn inkomsten in natura zag verdwijnen leidden tot het onderbrengen van het initiatief in een ander pand.

Na een periode van leven met de dag en kijken waar het schip strandt, breekt een tijd aan waarin de diverse betrokken partijen voorzichtig durven te denken aan iets wat levensvatbaar kan zijn. Voorzichtig, omdat we niet wisten of de afspraken wel zouden worden nagekomen en of er ook daadwerkelijk geen overlast zou ontstaan. Met het gebruik nemen van een nieuw pand komt ook een beheer-overleg voor het pand tot stand. Partijen in het overleg zijn de beheerder, 'Spangen Veilig' en politie, opbouwwerk/bewonersorganisatie, het Instituut voor Verslavings Onderzoek IVO/Erasmus universiteit, drugshulpverlening Hadon/Odyssee.

Afspraken

Uitgangspunt is dat het gebruik van illegale drugs als maatschappelijk verschijnsel aanvaard wordt. We onderschrijven dat de repressieve benadering van de drugsscene geen bijdrage levert aan het terugdringen van ongewenste neven-effecten van drugsgebruik. En we zijn gezamenlijk bereid om te onderzoeken of een gebruikerspand een functie kan vervullen als sluitstuk van een meervoudige aanpak, en welke voorwaarden daarvoor nodig zijn.

Centraal staat het tot stand brengen van een zekere verstandhouding en communicatie tussen drugsgebruikers, (wijk) bewoners, (wijk)politie, lokale beleidsmakers en drugshulpverleninginstellingen.

Uit Gazet van Spangen, september 1993

"Drugsgebruik, in welke vorm dan ook is van alle tijden", zegt Pim Marcus, voorzitter van de bewonersorganisatie Spangen. "Je moet leren accepteren dat er drugsgebruikers in je wijk wonen. Het is een illusie om te streven naar een drugsvrije wijk, dat krijg je nooit voor elkaar. Maar", stelt Pim nadrukkelijk: "wanneer je praat over het accepteren van drugs in je wijk betekent dat niet dat je zomaar alles moet accepteren. Integendeel! Drugsgebruik mag niet tot een onleefbare situatie in de wijk leiden. Overlast voor de (andere) bewoners dient tot een minimum gereduceerd te worden. Er ligt vanuit de bewonersorganisatie een absolute voorwaarde aan het gedogen: geen overlast op straat en voor omwonenden. Gebeurt dat toch dan moet de politie waarschuwen en levert dat niets op, uiteindelijk het pand sluiten!". Essentieel in de aanpak is volgens Pim dat bewoners klachten over overlast doorgeven aan Spangen Veilig. "Het moet bewoners duidelijk zijn dat er iets met hun klachten gedaan wordt. Dat zij niet alleen slachtoffer zijn maar ook invloed kunnen uitoefenen".

Het doel is:

- het beheersen van ongewenste neven-effecten van drugsgebruik voor individuele gebruikers
- het beheersen van de overlast die gekoppeld is aan drugs in de wijk.

Een gebruikerspand is een middel. Op bescheiden schaal wordt daarmee gelegenheid geboden aan een beperkt deel van de drugsgebruikers in Spangen om op een rustige, veilige manier te kunnen gebruiken met de daarbij behorende sociale contacten. In ruil daarvoor worden afspraken gemaakt over gedrag. Overlast voor de wijk wordt teruggedrongen en een aantal gezondheidsrisico's voor gebruikers wordt verminderd.

We pleiten er niet voor om overal gebruikerspanden op te zetten. Het is een middel. De door ons voorgestelde aanpak is breder. De bijdrage van het opbouwwerk daarbij ligt op meerdere terreinen. De opbouwwerker kan een rol spelen in het definiëren van het probleem. Het onderscheiden van omschreven concrete overlast in de wijk van andere problemen is een belangrijke eerste stap. Een opbouwwerker zit verder in de positie dat hij/zij naar twee kanten kan opereren, naar bewoners en naar instellingen/diensten. Die combinatie is essentieel.

In de derde plaats is de opzet van een werkstructuur nodig (overlastcommissie, beheercommissie) die een geïntegreerde aanpak mogelijk maakt.

Tenslotte kan de opbouwwerker een rol spelen bij de opzet van aanvullende voorzieningen op het bestaande aanbod van de drugshulpverlening. Een gebruikerspand met bijbehorende afspraken is een voorbeeld. Het gaat om voorzieningen waarin een brug wordt geslagen tussen junks en (andere) bewoners waarmee overlast wordt beheerst.

Het gaat om een aanpak waarbij met kunst en vliegwerk wordt gebalanceerd tussen repressie en tolerantie. De typering van prof. Cees Schuyt van 'de opbouwwerker als trapezewerker/evenwichtskunstenaar' is hier goed van toepassing.

**Rob Christiaanse, Geert van Rijmenam,
Anne van Veenen**

In november organiseert het Rio in samenwerking met 'Spangen veilig' een werkconferentie over de aanpak van drugsoverlast en de rol van het opbouwwerk daarin. Verdere informatie bij het Rio, Anne van Veenen.

Kroon op drie jaar ploeteren

Volmarijnstraat wint Opzoomerprijs 1993

Een hagelwit geschilderde muur met daar tegenaan uitbundig bloeiende plantenbakken. Wie niet verder kijkt dan zijn neus lang is, waant zich in een pittoresk dorp aan de Middellandse Zee. Zonder oogkleppen op ziet de realiteit er even iets anders uit. De Volmarijnstraat in de wijk Middelland is het prototype van een straat in een oude Rotterdamse buurt. Een nauw straatbeeld met waar mogelijk achtergelaten auto's, veel woningen die smeken om renovatie. In het grijze decor twinkelen wel vele lichtpuntjes in de vorm van buitenverlichting. Verder prijkt er bij iedere voordeur een fleurige plantenbak. Halverwege de straat bevindt zich een afdekbare zandbak, de enige speelplek in de straat voor kleine kinderen.

Zaaterdag 18 september overhandigde wethouder Pim Vermeulen de Opzoomerprijs 1993 aan de bewoners van de Volmarijnstraat. Het was de kroon op drie jaar ploeteren om de straat weer een beetje sociaal gezicht te geven. De Volmarijnstraat ligt op een steenworp van de drugsdealcentra aan de Nieuwe Binnenweg. Een steenworp verder bevindt zich de tippelzone aan de G.J. de Jonghweg. Het afval van deze handel en wandel ligt in de Volmarijnstraat al jarenlang voor het oprapen: gebruikte heroïnespuiten en tweedehands condooms.

Wegjagen

Op initiatief van wijkagent Hans Vos pakten drie jaar geleden de bewoners de handschoen op tegen de groeiende overlast van de criminaliteit. Een van de pioniers van wat later tot een straatbreed gedragen verbeteringsproces zou uitgroeien, is Riet Hoste. 54 Jaar geleden geboren in de Volmarijnstraat trekt ze zich het wel en wee van de buurt sterk aan. "Ik heb geen zin om me te laten wegjagen", zegt ze vastberaden. "Natuurlijk is de buurt verpauperd. Drugsoverlast, inbraken, uitwaaijerende prostitutie. Je zou er wanhopig van worden, maar je moet de kop niet laten hangen." Riet slaakt een diepe zucht. "Ja, wat hebben we niet gedaan? We zijn begonnen met klachtenformulieren, waarmee mensen dingen konden melden. Die werden gebundeld en doorgegeven aan de politie.

Met de wijkagent is er altijd een goed contact geweest en die lanceerde het idee van extra buitenverlichting. Jan Schoonhoven is toen op een zaterdag samen met zijn leerlingen van de school waar hij les geeft aan de slag gegaan met lampjes."

Vitaal

Sociale contacten in de straat zijn volgens Riet van vitaal belang om een structuur op te bouwen die tegen een stootje kan. Om de onderlinge banden aan te halen organiseerde de gestaag groeiende bewonerswerkgroep ieder jaar een straatfeest. Riet: "Vroeger kropen de mensen achter de gordijnen om de ellende van spuitende heroïnehoertjes op straat maar niet te zien. Maar mensen moeten met elkaar praten over die problemen. Een feest is daar uiterst geschikt voor. Op het eerste feest zijn planten uitgedeeld voor geveltuinen. Het tweede vorig jaar was echt schitterend. Iedereen kwam naar buiten met zijn eigen cultuur. De sfeer in de straat is uniek. Je staat versteld als je de samenwerking ziet tussen alle nationaliteiten. Die is echt perfect. Dat is denk ik de kracht van de Volmarijnstraat. Het maakt niet uit, autochtoon of allochtoon, we doen het met z'n allen. Samen werken, samen leven, samen feest vieren. Zo krijg je ook begrip voor elkaars levensstijlen. Mensen zijn best wel voor rede vatbaar. Een goed gesprek doet wonderen."

Juiste moment

Sinds juli ligt er voor Middelland een wijkveiligheidsplan op tafel. De bewonersorganisatie, beheercoördinator en politie zijn de schrijvers van dit plan. De Volmarijnstraat brengt op zijn eigen manier het wijkveiligheidsplan in praktijk. "De Volmarijnstraat is heel slim bezig geweest de laatste jaren", constateert Albert Schenk, sinds twee jaar medewerker beheer bij de bewonersorganisatie Middelland. "De bewoners hebben op het juiste moment stennis gemaakt. Ook hebben ze Pim Vermeulen ere-

• De Volmarijnstraat viert overwinning

lid gemaakt van de werkgroep. Vermeulen was daarmee verplicht één keer per jaar mee te vergaderen en werd iedere keer aangesproken op zijn verantwoordelijkheid. Het idee om bepaalde dichtgespikkerde panden weer te verhuren op een 'om-niet basis' was ook heel sterk. Er zijn zelfs afspraken over het dealen van drugs. Na zeven uur 's avonds houdt dat op, geloof ik. Maar voor de Opzoomerprijs is het ook een kwestie wie is er het eerste bij. Op de Essenburgsingel en in de Hondiusstraat hebben bewoners in korte tijd heel veel bereikt. Wat mij betreft hadden die ook de prijs mogen krijgen."

Verguld

"We zijn verguld met de Opzoomerprijs", meldt Riet trots. "Het beeld van Middenland wordt ermee opgekrikkt. Het is niet alleen maar criminaliteit hier. De saamhorigheid in de straat is in de loop van de tijd enorm toegenomen. Er zijn ook goede contacten met gemeentelijke diensten en andere instanties gegroeid. Met positieve gevolgen. De straat is op een gegeven moment helemaal recht gelegd door een ploeg uit

het leerlingenstelsel. Het gemeentelijk woningbedrijf heeft daarop besloten de buitenkant van woningen te gaan verven. Aan de Binnenweg zit een Kaapverdiëns reisbureau, dat hier een pandje in de straat had als opslag. De etalage daarvan mogen we als informatiewinkeltje gebruiken. De richting in de straat is omgekeerd, zodat de overlast van hard rijdende auto's vanaf de kroeg op de hoek verminderd is. En ga zo maar door."

Ingrijpende ontwikkelingen

De Volmarijnstraat staat aan de vooravond van ingrijpende ontwikkelingen. Er is een studie gaande op welke manier de kwaliteit van de woningen het best kan worden verhoogd. Een zinvolle besteding van de 5000 gulden van de Opzoomerprijs is daarom niet zo een, twee, drie te geven. "Een deel van het geld gaat komend jaar zeker op aan de viering van het honderdjarig bestaan van de straat", voorspelt Riet. "De hele straat moet mee profiteren. Dat is ook gebeurd toen we vorig jaar de Opzoomerzege kregen." "De nabije toekomst zal een dilemma brengen", weet Albert

Schenk. "Als je de straat rigoureus aanpakt met renovatie en sloop, zullen veel mensen vertrekken. Dan is de sociale opbouw daarmee ook weg."

Pijlen

Renovatie zal naar het zich laat aanzien pas in 1997 plaatsvinden. De bewonerswerkgroep kijkt dus voorlopig naar de dag van vandaag en richt de pijlen op de politiek verantwoordelijken. "In een brief aan de gemeente hebben we om aandacht gevraagd voor de drugsoverlast. We hebben nu nog 24 uur per dag politiesurveillance en dat willen we graag zo houden. We vinden ook dat de tippelzone verplaatst moet worden."

In het wijkveiligheidsplan is zeker ruimte om deze eis in te willigen. Schenk: "Eén van de peilers van het plan is de uitvoerbaarheid van ideeën. Het bestrijden van overlast van drugsgebruikers, hoertjes en hoerenlopers valt daar zeker onder."

Aad van der Graaf

Dat lossen we zelf wel op ?

Redactieel

Eind augustus verscheen in de reeks **Oppbouwwerk-in-uitvoering** de brochure 'Op de trap; portiekgesprekken in het Oude Westen'. Het boekje beschrijft de ervaringen met portiekgesprekken in de afgelopen drie jaar van bewonersorganisatie en Stichting Volkswoningen.

Ids Thepass, directeur wonen van Onze Woning en voorzitter van de werkgroep wijkbeheer van de Federatie van Rotterdamse Woningbouwcorporaties reageert. Portiekgesprekken zijn een nuttig instrument om problemen op te lossen, aldus Thepass, maar kijk uit voor probleemoplossing van bovenaf waarbij corporaties, bewonersorganisaties en welzijnsinstellingen reeksen maatregelen over de buurt uitstorten. Kernvraag is welke bijdrage portiekgesprekken leveren aan het vergroten van het vermogen van bewoners en buurten om zelf problemen op te lossen.

Thepass houd een pleidooi om naast portiekgesprekken ook te kijken naar de mogelijkheden van de zgn. 'Community Board', of wel 'buurtbemiddelingsraad'; een systeem van onderlinge conflictoplossing in buurten waarmee positieve resultaten zijn behaald in de Verenigde Staten.

Thepass pleit voor 'zelfregulering in portiek, straat en buurt, waarbij de beroepskrachten dat proces ondersteunen'. Reacties op het pleidooi van Thepass zijn welkom!

• Ids Thepass

Met het uitreiken van het eerste exemplaar van de brochure 'Op de trap, portiekgesprekken in het Oude Westen' is weer een stap gezet in de institutionalisering van het fenomeen portiekgesprekken. Een portiekgesprek was tot voor kort alleen een goedwillende activiteit van een individuele bewonersorganisatie/corporatie, maar sinds een jaar is het een instrument in het buurtbeheer dat een groot draagvlak in Rotterdam heeft gevonden.

Een brede discussie binnen de Federatie van Rotterdamse Woningcorporaties heeft er in de eerste helft van 1993 toe geleid dat de corporaties het portiekgesprek ingevoerd hebben als een onderdeel van hun eigen taak op het terrein van volkshuisvesting.

In eerste opzicht lijkt een portiekgesprek er vooral op gericht om een heel concreet probleem in een portiek op te lossen. Uit mijn eigen corporatie-ervaring die op een duidelijke wijze bevestigd wordt door deze brochure, ziet zo'n probleemaanpak er als volgt uit:

- Een bewoner, een lid van een bewonersorganisatie of een corporatiemedewerker krijgt het gevoel dat iets aan een probleem in een portiek dient te gebeuren.
- Vervolgens wordt er een machinerie in gang gezet, waarbij beoordeeld wordt of het instrument portiekgesprekken een zinig instrument is.

• Daarna wordt getracht het portiekgesprek te realiseren, door met een aantal wijkbewerkers tezamen het gesprek voor te bereiden en uit te voeren.

- Aansluitend vindt nazorg plaats om te zien of de gemaakte afspraken ook nagekomen zijn en vervolgens richt een ieder zijn aandacht op zijn of haar dagelijks patroon.

Zelfregulering

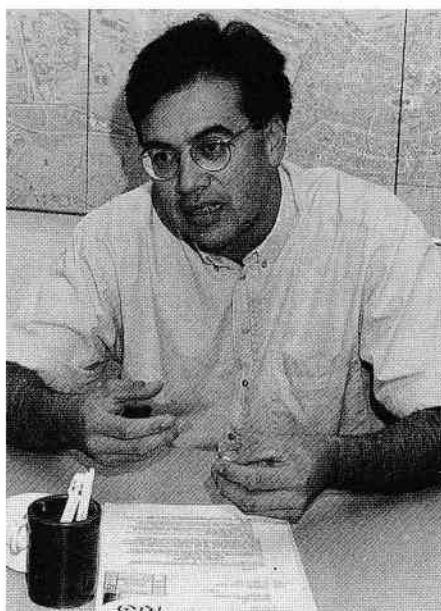
De essentie van een portiekgesprek ligt in mijn ogen niet zozeer bij het oplossen van een concreet probleem. Belangrijker is dat het een van de instrumenten is om in een buurt of wijk het eigen probleemoplossend vermogen tussen bewoners en gebruikers te ontwikkelen.

Naar mijn mening gaat het er vooral om een bepaalde cultuur in een buurt te vestigen, waarin waarden en normen rond samenleven en communicatie worden gevormd en door zelfregulering in stand worden gehouden. In gewone taal betekent dit dat een buurtbewoner niet bij het eerste het beste 'buren'-probleempje de huisbaas, de politieagent of de opbouwwerker aanspreekt op hun verantwoordelijkheid. De buurtbewoner moet gebruik maken van in een buurt aanwezige mogelijkheden van probleemoplossing waarvan hij zelf onderdeel is.

Mooie woorden wellicht. Oude idealen die wellicht beter staan bij de opbouwwerker van de zeventiger jaren dan bij een corporatiemanager uit de negentiger jaren. Met name op basis van onze ervaringen in Schiedam zijn we er langzaamaan van overtuigd geraakt, dat juist de huidige aanpak van buurtbeheer zoals wij die herkennen, zich kenmerkt door probleemoplossing van bovenaf.

Wijkorganisaties zoals corporaties, bewonersorganisatie, wijkwelzijnsinstellingen bedenken voor bewoners een actieplan. Leggen dat vervolgens voor aan bewonerskaders van de oude stempel ter flattery en vervolgens wordt er een scala van maatregelen uitgeworpen over de buurt. Het is een wellicht wat negatieve schets, maar vaak herken ik dit in de aanpak van het huidig buurtbeheer.

Natuurlijk is in deze negentiger jaren in een groot aantal delen van de stad niet meer een stelsel van dit soort afspraken tussen bewoners en gebruikers in de buurt aanwezig. De sterke toename van de indi-

vidualisering en de grote, vaak gedwongen verhuisbewegingen hebben aan veel goed functionerende buurten een eind gemaakt. Heijplaat is een voorbeeld. Voor ons als corporatie was juist de eigen interne kracht van deze buurtgemeenschap één van de hoofdredenen om samen met de Heijplaters te strijden voor het behoud van deze buurt.

Buurtbemiddeling

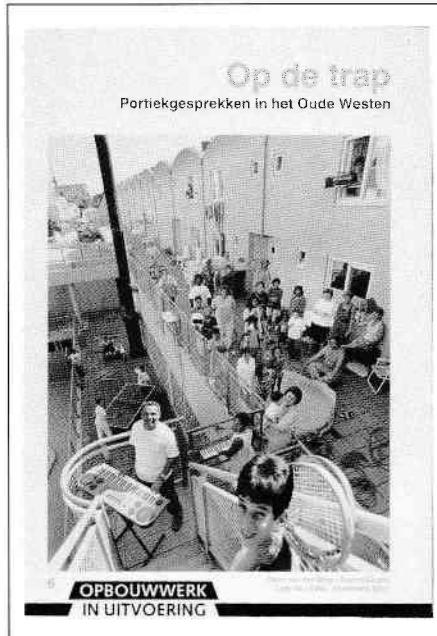
Op geen enkele wijze wil ik afbreuk doen aan het belang van portiekgesprekken. Ze helpen zeker om bepaalde problemen op te lossen. Wat ik graag zou zien is dat de inzet van portiekgesprekken ook meer bezien wordt als een instrument om het regulerend vermogen van een buurtgemeenschap op te krikken.

Ik wil niet alleen volstaan met het zetten van kanttekeningen bij een goed initiatief als portiekgesprekken. Daarom wil ik al vast iets vertellen over een onderzoek dat Onze Woning en de Erasmus universiteit aan het uitvoeren zijn. Het gaat om een onderzoek naar de realisermogelijkheden van een soort raad van bemiddeling voor conflicten op buurtniveau, naar het model van de zogenaamde 'Community Boards' zoals deze sedert enkele decennia bestaan in sommige delen van de Verenigde Staten. In de zeer individualistisch ingestelde samenleving van de Verenigde Staten zijn meer dan 5000 geslaagde kleinschalige projecten, waarbij gepoogd is om de vaardigheden van mensen om met onderlinge conflicten om te gaan te versterken. Hiermee is stukje bij beetje een tegenstroom gecreëerd om escalatie van conflicten en vervreemding tegen te gaan en is tevens een bijdrage geleverd aan het intensiveren van sociale relaties op buurtniveau, waarbij in zekere mate weer gesproken kan worden van een wijkgemeenschap.

Natuurlijk is Nederland niet de Verenigde Staten, maar bij het lezen en bespreken van artikelen over deze Community

Boards sprong een vonk over bij zowel de Woningstichting Onze Woning als bij medewerkers van de Erasmus Universiteit die zich buigen over de inschakeling van het maatschappelijke middenveld in het huidige strafrecht. Een vonk die beide partijen heeft doen besluiten om met geld en personele inzet een indringend onderzoek naar dit fenomeen te doen.

Een buurtbemiddelingssysteem zoals wij dat willen noemen, is een vorm van buurtregulering door de bewoners van een buurt zelf. Door middel van training worden geïnteresseerde bewoners in een buurt, geschoold om als lid van een buurtbemiddelingsraad deel te nemen aan de begeleiding van conflicten in de buurt. Na training en

instelling van de raad worden bewoners in de gelegenheid gesteld om conflicten waar ze zelf niet uitkomen voor te leggen aan de buurbemiddelingsraad. Deze raad heeft dan de taak om de twee betrokkenen in het conflict te begeleiden. Dit doen ze door eerst voor beiden het werkelijke conflict en de daarbij behorende achtergronden goed zichtbaar te maken. Vervolgens biedt de buurbemiddelingsraad mogelijke alternatieven om tot overeenstemming te komen.

De praktijk in de Verenigde Staten is dat veel startende conflicten hiermee opgelost kunnen worden. Komen partijen er niet uit, en lukt het de buurbemiddelingsraad niet om een gewenste oplossing aan te bieden, dan trekt de raad zich terug uit het conflict. De betrokkenen in het conflict kunnen het dan hogerop, vaak bij meer reguliere bestaande conflictreguleerders (politie en rechtbank) voorleggen.

Het is soms even wennen om met een andere bril naar de wereld om ons heen te kijken. De bril die ik momenteel opzet is er eentje waarbij de burger gestimuleerd wordt om tot zelfregulering in portiek, straat en buurt te komen en waarbij de beroepskrachten dat proces ondersteunen. Portiekgesprekken zijn een zeer goede start en wellicht kan een buurbemiddelingsraad een zinvolle aanvulling gaan vormen.

Ids Thepass

Meer informatie over de besproken brochure vindt u in nevenstaande advertentie.

Opbouwwerk in uitvoering

Serie praktijkbeschrijvingen onder het motto: hoe zet je als opbouwwerker een probleem om in een georganiseerd initiatief. Redactie: Anne van Veenen. Uitgave: Rotterdams instituut bewonersondersteuning, Rio, Kortenaerstraat 1, 3021 VB, Rotterdam. Verschenen in 1993:

nr.4

Ton Huijskens:

'HET PLEIN; verboden te schoppen, te slaan en te dreigen'

De knok om het gebruik van het plein tussen groepen jongeren, kinderen en bewonersescalert. Omwonenden proberen in samenwerking met het opbouwwerk en de politie grenzen te zetten en van het plein weer een veilige plek te maken voor iedereen.

Gezamenlijke uitgave van Rio en Regiopolitie Rotterdam-Rijnmond.

Foto's Joop Reyngoud; 20 pg.'s; prijs f 10,-(incl port).

nr.5

Johan Janssens:

'EEN NIEUW ZONNETJE; ouderennetwerken in Oud-Mathenesse & Het Witte Dorp'

Ouderen raken door veranderingen in de wijk in een isolement. De acties van de bewonersorganisatie voor stadsvernieuwing en voorzieningen blijken de afweer tegen nieuwkomers te vergroten. Initiatieven voor een veilige wijk leiden tot extra sloten op de deur.

Het opbouwwerk gooit het roer om en ontwikkelt een programma om het isolement van ouderen tegen te gaan. Daarbij wordt een ongebruikelijke werkwijze gevuld: er wordt gestart met een jeu-de-boules club en een zangkoor. De ouderen-netwerken die rond deze activiteiten ontstaan nemen plaats in van de sociale verbanden van weleer.

Foto's Joop Reyngoud; 28 pg.'s; prijs f10,-(incl. port).

nr.6

Petra van den Berg e.a.:

'OP DE TRAP; portiekgesprekken in het Oude Westen'

In de multiculturele Rotterdamse wijk het Oude Westen ontstaan spanningen en irritaties in de portieken. Om het tij te keren organiseren bewonersorganisatie en woningbouwcorporatie 'portiekgesprekken', bijeenkomsten waarvoor alle bewoners van een portiek worden uitgenodigd. Doel is het verbeteren van de contacten onderling, het maken van afspraken over het schoonmaken van het trappenhuis en het beperken van de overlast.

Gezamenlijke uitgave van Rio, Stichting Volks-woningen, Aktiegroep het Oude Westen en Projectburo Sociale Vernieuwing.

Redactie: Petra van den Berg, Osman Dogan, Cees de Lijster, Heleen van der Pijl, Matija Stanicic. Tekst: Annemarie Sour, Anne van Veenen. Foto's Joop Reyngoud; 20 pg.'s; prijs f10,-(incl. port).

Bestellen door overmaking van bedrag op gironummer 43.08.481 t.n.v. Rio, Rotterdam, m.v.v. titel.

In de vorige editie van Steiger (93/2) schetste Ton Huiskens het idee 'Duimdrop': een mobiel winkeltje voor een plein waar je snoep kunt krijgen en speelgoed kunt lenen. Vanuit het winkeltje worden activiteiten georganiseerd voor kinderen en wordt het reilen en zeilen op het plein in de gaten gehouden. Floor van der Matten, directeur van stichting de Meeuw voor onderwijsvoorrang en welzijn, reageert. Kan Duimdrop een middel zijn voor een 'pedagogiek van de openbare ruimte'? Ja dus.

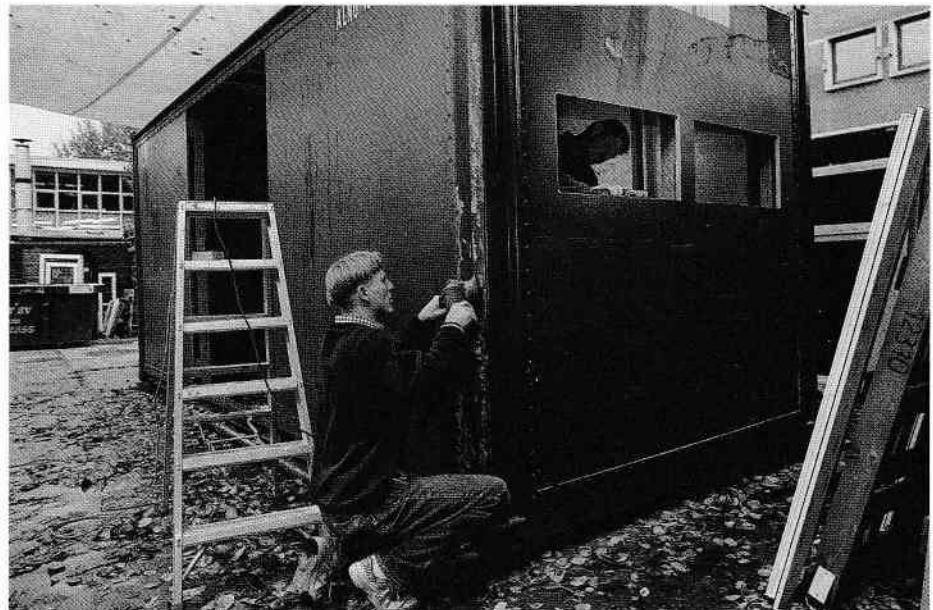
De ideeën achter 'Duimdrop' sluiten goed aan bij de beleidsuitgangspunten van Stichting De Meeuw. Daarin is niet de 'effectieve school' het vertrekpunt maar 'een effectief pedagogisch klimaat' in de omgeving van de kinderen. Binnen dit klimaat zijn scholen, welzijnsvoorzieningen en bvenal de ouders belangrijk. Het element van de 'openbare ruimte' is binnen deze uitgangspunten minder uitgewerkt en vormt naar mijn idee een belangrijke aanvulling op het concept van een effectief pedagogisch klimaat. Dat er enige actie voort moet vloeien uit de bespiegelingen over Duimdrop lijkt me noodzakelijk.

Verlengde schooldag

Een ervaring. Door de Meeuw wordt het project 'Verlengde Schooldag' uitgevoerd. De schooldag wordt verlengd en gevuld met een activiteitenaanbod dat aansluit bij doelstellingen van de school en de buurt. Voor deelname aan deze activiteiten is toestemming nodig van de ouders (kinderen blijven immers langer onder verantwoordelijkheid van de school). Vrijwel alle ouders geven hiervoor toestemming. Dat een bepaald activiteitenaanbod zinvol is voor de kinderen is natuurlijk mooi. Een belangrijke reden voor ouders om toestemming te geven is ook het feit dat hierdoor 'de kinderen van de straat gehouden worden (waar het onveilig is en ze met 'slechte' dingen in aanraking komen).

Voor het Project Verlengde Schooldag is het natuurlijk mooi dat er een deelname van bijna 100% wordt bereikt. Maar als we goed naar de argumenten luisteren, horen we ook een vraag naar een veiliger straat waar kinderen kunnen spelen. De ideeën achter 'Duimdrop' zijn naar mijn oordeel interessant omdat het uitgaat van het terugwinnen van openbare ruimte voor kinderen en ingaat op de wens van veel buurtbewo-

Duimdrop als pedagogisch concept

ners (ouders en kinderen): een veiliger omgeving.

Het creëren van een 'effectief pedagogisch klimaat' vraagt om op elkaar afgestemde strategieën. Het is behalve spannend ook verwarrend voor kinderen wanneer op school iets wordt toegelaten, na schooltijd in het buurthuis iets wordt verboden, na de activiteit in het buurthuis op straat niemand meer zegt of iets wel of niet mag en je thuis voor hetzelfde zonder eten naar bed moet.

Nog een ervaring. Op een school waar met het concept van de Verlengde Schooldag wordt geëxperimenteerd constateerde men bij kinderen een nauwkeurig afgestelde schakelkast. Om vijf voor half vier vertoonden de kinderen een nogal ander gedrag dan om vijf over half vier. Reden: Als de

schoolbel gaat worden de grenzen van het eigen gedrag primair door je zelf bepaald.

Gedragsregels

Dat Huiskens een hoofdstukje de titel 'Trainen in gedragsregels' meegeeft is juist. Bij een (aanzielijk?) aantal mensen zal dit tot kromme tenen leiden. We zijn niet zo gewend om expliciet te zijn in wat goed en gewenst gedrag is. Het wordt er niet makkelijker op omdat het expliciet maken daarvan nogal eens ingebed is in zogenaamde 'nieuw-flinke', conservatieve of reactionaire concepten.

Toch ben ik het er mee eens dat er op dit punt een uitdaging ligt. Zoals gezegd gaat het daarbij om een samenhangend pedagogisch concept waarbij alle relevante partners een rol moeten spelen. Bij de partners horen absoluut de ouders (of represen-

Duimdrop van start

Er zijn twee experimenten met Duimdrop gestart. In de Agniesebuurt op het Ammersooiplein en in Hoogvliet op het Hobbiteland. Voor Opzoomerdag, 28 mei 1994, zullen er nog vier Duimdrop-containers geplaatst worden. Begin november 1993 beslist het bestuur van Duimdrop op welke plaatsen de volgende containers zullen komen. Wijken die nog in aanmerking willen komen voor selectie kunnen zich aanmelden voor het project (bij het Rio t.a.v. de projectleider Duimdrop).

Geef aan om welk plein het gaat in welke wijk. Geef aan met wie er samengewerkt wordt of gaat worden om Duimdrop te realiseren. Geef kort aan hoe het ervoor staat op het plein. En geef aan wie de contactpersoon voor het Duimdrop-project is.

Wijken die in deze ronde nog niet aan de beurt komen blijven niet met lege handen staan. Er is ook een kleinere variant van Duimdrop in ontwikkeling. De NBRW (de banenpool) heeft positief besloten over de inzet van hun medewerkers in het project. Het bestuur was enthousiast. De SBAW heeft een projectontwikkelaar beschikking gesteld. Het Rio heeft een projectleider ter beschikking gesteld tot 1 april 1994. Ook de BSW (centrale voor buurt- en speeltuinwerk) is betrokken bij het project en zal mogelijk in de toekomst fungeren als werkgever voor de banenpoolers.

tanten daarvan) en niet in de laatste plaats de kinderen zelf.

Schoolplein

En nog een ervaring. Scholen hebben een schoolplein. In veel wijken zijn deze duidelijk afgebakend door hekwerk. Naast veiligheidsargumenten (kinderen lopen minder snel van het plein af de straat op) zou het ook de functie moeten hebben om vernielingen tegen te gaan. Bij renovatie of nieuwbouw van de scholen is in veel gevallen het verlangen om het plein af te sluiten met hekwerk. Er zijn nog scholen (schoolbesturen) die van mening zijn dat de school en het schoolplein een openbare functie dient te vervullen waarbij een open plein hoort. Onkosten vanwege vernielingen worden ingecalculeerd.

Wel is er behoefte aan pleinbeheer en -toezicht.

Om ervoor te zorgen dat de weinig beschikbare grote speelruimten in de wijk een functie kunnen houden of krijgen is een vorm van pleinbeheer en -toezicht noodzakelijk. Uit de demografische voor-spellingen blijkt dat met name in de oude wijken van Rotterdam sprake zal zijn van vergroening, d.w.z. er komen naar verhouding meer kinderen in de wijk wonen. Dit vraagt van bewonersorganisaties en wijkinstellingen een explicietere aandacht voor het woon- en leefmilieu van de kinderen in de wijk. Speelruimte is daarbij een belangrijk onderdeel.

Huiskens noemt als één van de redenen voor het 'roeien tegen de stroom' van Duimdrop dat 'in de discussie over de effectieve school (voor het basisonderwijs) de aandacht voor het pedagogische klimaat het verliest van meer aandacht voor cognitieve en meetbare kennis'.

Hij heeft daar deels gelijk in, maar gelukkig is dat verlies alleen zichtbaar in de discussie, niet in de werkelijkheid. In onze contacten met scholen blijkt juist in de scholen veel aandacht voor het pedagogisch klimaat. Maar ook de scholen menen tegen de stroom op te roeien. Daarbij geven veel scholen ook expliciet aan dat ze dit niet alleen kunnen waarmaken. Ze hebben andere partners in de wijk nodig.

Het is opvallend dat zovelen het gevoel hebben 'tegen de stroom op te roeien'. Dat biedt perspectief om gezamenlijk de peddels in het water te steken en dezelfde kant op te roeien.

'Duimdrop' is wat mij betreft zo'n peddel. Het is een idee dat uitwerking verdient. Voor zover het artikel van Huiskens een uitnodiging is om mee te denken, is die uitnodiging bij deze aanvaard.

Floor van der Matten

• Bewoners van Het Vlinderhuis

Groepswonen van ouderen

Groepswonen van ouderen is een betrekkelijk jong verschijnsel. Het eerste als zodanig benoemd project in Nederland dateert van 1982. Toch telt de LVGO (Landelijke Vereniging Groepswonen van Ouderen) al zo'n 120 woongroepen van ouderen als leden, waarvan er 70 gerealiseerd zijn en een kleine 50 zich in de oprichtings- en ontwikkelingsfase bevinden.

De ontwikkelingen op het gebied van groepswonen van ouderen in Rotterdam houden vrijwel gelijke tred met de landelijke situatie. Anno september 1993 zijn er 6 projecten gerealiseerd. Een zevental projecten is in voorbereiding. Hiervan bevinden er zich drie in de planfase en zijn er nog eens vier projecten met de voorbereidingen bezig.

De LVGO formuleert het groepswonen van ouderen als volgt: ouderen die in groepsverband wonen en vrijwillig een bepaalde verantwoordelijkheid op zich nemen voor elkaars welzijn, die per huishouden beschikken over een volledige zelf-

standige woning met gezamenlijk gebruik van en de zeggenschap over bepaalde ruimten en voorzieningen, en die binnen of vanuit deze woonvorm gezamenlijke activiteiten kunnen ondernemen.

Volgens een voorzichtige evaluatie van de SEV (het is nog vroeg om conclusies te trekken) is het 'goed draaien van een groep' afhankelijk van de aanwezigheid van niet te kleine priveruimten en van de inzet, betrokkenheid en vitaliteit van de bewoners zelf. Onlosmakelijk verbonden met het groepswonen (in het algemeen) is de zeggenschap over de toewijzing.

De Rotterdamse situatie

In Rotterdam zijn momenteel 6 projecten gerealiseerd, te weten Hoboken de Bie, Zon Alom, het Vlinderhuis, de Bonnefond, de Plussenburgh en de Kreilerburgh. Bij de vier laatst genoemde projecten was en is de betrokkenheid van de Woongroepenwinkel groot.

Nico van den Dool, projectleider van de Woongroepenwinkel en de enige beroeps-kunst heeft de ervaring dat de start van een groepswonen van ouderen-project op heel wat verschillende manieren kan plaatsvinden. Een voorbeeld uit zijn praktijk: "Men leest een artikel in de krant of ziet een programma op de t.v. over dit onderwerp en wordt aan het denken gezet. Of er wordt een ouderendag in de buurt georganiseerd waar dit onderwerp belicht wordt. De belangstelling is gewekt en men praat erover met vrienden en bekenden en weet een paar mensen voor het idee te interesseren. Het initiatief is geboren. Meer informatie wordt ingewonnen bij bijvoorbeeld de Woongroepenwinkel over het project dat in het artikel genoemd werd en men neemt stappen om een vereniging op te richten. Bij de werving van nieuwe leden voor de woongroep zoekt men ondersteuning en er is nu een kerngroep tot stand gekomen die gaat werken aan de realisatie van het toekomstige woonproject. Die kerngroep start vervolgens met de programmafase. Er wordt een ruimte-eisenprogramma opgesteld. Daarna gaat op zoek naar een locatie voor het project en een corporatie die het project wil ontwikkelen.

In het gunstigste geval duurt dit proces zo'n 12 maanden. Meestal echter wordt van de toekomstige bewoners een lange adem gevraagd".

Een voorbeeld: 'het Vlinderhuis'

Het Vlinderhuis is het enige echt stedelijke Groepswonen van Ouderen project in het rijtje van gerealiseerde projecten. Het pro-

ject, eigendom van GWR Kralingen, is ontwikkeld binnen de kaders van de stadsvernieuwing. Het is een voorbeeld van strakke zakelijke architectuur. Daarmee sluit het uitstekend aan bij de direct na-oorlogse bebouwing waaraan het grenst.

Met de dagelijkse boodschappen op een steenworp afstand en de tram en metro op vijf minuten en de trein op 10 minuten loopafstand is er wat de voorzieningen betreft sprake van een toplocatie. Het project heeft vijf bouwlagen waarvan er drie bestemd zijn voor het Groepswonen van Ouderen, een laag reguliere ouderenhuisvesting bevat en de begane grond is ingevuld met vooral winkels en bedrijven. De 6 driekamer- en 16 tweekamer woningen worden aan de achterzijde ontsloten door een overdekte galerij. Het project beschikt over projectruimten waarin o.a. de volgende functies zijn ingenomen: logeerkamer, kantoortje, hobbyruimte, feest- en vergaderruimte, wasserette enz. Samen met de bewoners uit het aangrenzende woningen wordt de gemeenschappelijke binennatuin door de bewoners zelf vormgegeven en onderhouden: een weinig traditionele tuin bij een weinig traditioneel wooncomplex!

Het idee voor dit project ontstond in de zomer van 1986. Een thema-avond georganiseerd door de bewonersorganisatie in samenwerking met de Woongroepenwinkel leverde een kerngroep op die de ideeën verder uitwerkte. Na zes jaar van voorbereidingen kon in mei 1991 het gebouw feestelijk worden geopend.

Jet de Jonge

Nadere informatie over het Groepswonen van Ouderen

Woongroepenwinkel Rotterdam

Dr. Zamenhofstraat 56

Tel. 40.45.192

Niet meer omlopen

Nòg een brug

Die brug moet er gewoon komen vinden bewoners van de Afrikaanderwijk, het Bispogebied en Feijenoord. En dan hebben ze het niet over de toekomstige Erasmusbrug, die Rotterdam Noord met Zuid gaat verbinden maar over een tweehonderd meter lange fiets/loop(nood)brug over het rangeerterrein van de NS en de RET dat de wijken nu nog scheidt.

Mariëtte Mulder, vrijwilliger van bewonersorganisatie Feijenoord en bewoonster van het Bispogebied is er inmiddels redelijk gerust op dat die brug er snel komt: "Het gaat om een brug van tweehonderd meter die ongeveer in het verlengde van de Paul Krügerstraat moet komen te liggen. Als mensen nu van de ene naar de andere aangrenzende buurt willen moeten ze een kilometer omlopen. Rechtstreeks openbaar vervoer is er ook niet. Steeds meer volwassenen en vooral kinderen hebben daar geen zin in en gaan op eigen houtje over het rangeerterrein om af te snijden. Dat is echter levensgevaarlijk".

Overlevingstocht

Het emplacement zal in de toekomst (2000) verdwijnen maar tot die tijd is het voor bewoners van het Bispogebied een belemmering om van de voorzieningen rond het Afrikaanderplein, de markt, het zwembad, de bibliotheek en de middelbare school en het toekomstige stadhuis/deelgemeentekantoor, gebruik te maken. Veel Bispobewoners zijn oud Afrikaanderwijkbewoners en het is lastig om de oude sociale contacten met deze hindernis in stand te houden. Even bij elkaar langs gaan wordt al snel als een overlevingstocht ervaren. Evenzogoed is het NS station Zuid lastig bereikbaar voor de Afrikaanderwijkers.

Mosterd

Otto Draayers, opbouwwerker in de Afrikaanderwijk, gaat even terug in de tijd: "Al in 1989 signaleerden wij dat er in het te bebouwen gebied, onderdeel van be-

GROEPSWONEN VAN OUDEREN: MEER DAN ALLEEN WONEN

Publiciteitscampagne luidt nieuwe fase 'groepswonen van ouderen' in

Start publiciteitscampagne

Op 18 september j.l. reikte wethouder van volkshuisvesting Pim Vermeulen in de Kreilerburgh de video 'Groepswonen van ouderen, meer dan alleen wonen' uit aan de gezamenlijke Rotterdamse ouderenorganisaties. Hiermee gaf hij het startsein voor de gelijknamige publiciteitscampagne, opgezet door de Woongroepenwinkel Rotterdam.

Haal de publiciteitscampagne naar de buurt

De publiciteitscampagne 'Groepswonen van Ouderen, meer dan alleen wonen' omvat naast de al genoemde video, de folder 'een eerste kennismaking met groepswonen van ouderen in Rotterdam' en een poster op A3 formaat 'Groepswonen van ouderen, meer dan alleen wonen' met een presentatie van vier gerealiseerde Rotterdamse projecten. Deze poster is speciaal gemaakt t.b.v. de zgn. Opendedurendag op 18 september j.l. Op korte termijn is ook een compacte tentoonstelling beschikbaar, die te plaatsen is in buurtwinkels, entrees van corporatie-kantoren of van deelgemeentes, etc.

- Een noodbrug in het verlengde van de Paul Krügerstraat moet de Afrikaanderwijk met het Bispogebied (achtergrond) verbinden

stemmingsplan 'Kop van Zuid', geen rekening was gehouden met al bestaande routes binnen de omliggende wijken. Dit bezoor werd als één van de weinige in het kader van het bestemmingsplan gehonoreerd door de raadscommissie. In de plankaarten werden de dwarsverbindingen daarop ingetekend. Daarnaast hebben we benadrukt dat de dwarsverbindingen niet als mosterd na de maaltijd moesten komen. In 1991 werd door het college de toegezegging gedaan dat hierop gestudeerd zou worden maar het bleef angstig stil.

Wederzijds profijt

Mariëtte: "Nadat de nieuwe opbouwwerker voor het Bispogebied de buurtgroep in november 1992 weer nieuw leven had ingeblazen, kwamen een aantal zaken naar boven waaronder de verbinding met de Afrikaanderwijk en werd besloten om een (huis aan huis) handtekeningenactie te starten om vaart te zetten achter de bouw van een noodbrug. In het jaar 2000 (ze trekt hier een bedenkelijk gezicht bij) moet het gehele gebied definitief ingericht zijn en is de brug niet meer nodig maar zolang kun-

nen wij niet wachten. Bij wethouder Linthorst hebben we met succes benadrukt dat het hier om een onveilige situatie gaat èn dat de begrippen integratie en wederzijds profijt leeg zijn als de onderlinge verbindingen niet goed zijn."

Communicatie

Otto: "Er is ook ambtelijk voorwerk verricht. In het kader van de Kop van Zuid kun je misschien zeggen dat we niet zo gek veel in de melk te brokkelen hebben, je stem is niet altijd doorslaggevend in de projectgroep, maar er wordt wel goed gecommuniceerd de laatste tijd. Op het moment dat wij bij Linthorst zaten, lag er meteen een notitie van de dienst Stedebouw met als inhoud dat het wel degelijk mogelijk was om de verbinding te maken. Er zat zelfs een financiële raming bij. Het is combinatie van lobbyen binnen het ambtelijk apparaat en vervolgens de politiek bewerken en andersom zodat het elkaar versterkt. Er wordt nu door Gemeentewerken gerekend aan de laatste varianten. In eerste instantie werd gezegd dat een brug volkomen onhaalbaar was om dat je vanwege de

hoogteverschillen zou krijgen met honderden meters op- en afrit. De tekenaars waren uitgegaan van de strengste invalidennorm, kortom een brug met een ontzettend flauwe helling. Inmiddels is men met de derde variant bezig die waarschijnlijk in oktober gepresenteerd wordt.

Haast

Wij verwachten dat de knoop voor de beprogingsbehandeling door gehakt wordt. Linthorst zei bij het aanbieden zelfs: 'daar heb ik de raadscommissie niet voor nodig, dat kan zo wel besloten worden'. Wij hebben haast want een onzekere factor blijft wat de opvolger van Linthorst zal doen."

Erik Lindenburg

De afgelopen maanden heeft kunstzinnig Rotterdam in het teken gestaan van de manifestatie 'Met Voorbedachten Rade' waarin kunst in de openbare ruimte centraal stond. In het kader van deze manifestatie is op 8 september jongstleden het Kunstplan Katendrecht aangeboden aan Yvonne de Rijk, wethouder Kunstzaken van Rotterdam. De eerste kunstwerken die resulteerden uit dit kunstplan zijn op woensdag 8 en op donderdag 9 september onthuld. Het betreft een drietal ornementslijsten die ingevuld zijn met schilderwerken van de kunstenaars Daan van Golden, Piet Roovers en Li de Cai en een tentoonstelling in het wijkmuseum van Katendrecht waar werken te zien zijn van Wally Elenbaas, Dolf Henkes, en eerder genoemde kunstenaars.

Het Kunstplan Katendrecht is een initiatief van de bewoners van Katendrecht en de Katendrechtse Bewonersorganisatie en is tot stand gekomen in samenwerking met het Centrum Beeldende Kunst. Het CBK heeft in de totstandkoming van dit plan gedien als 'startmotor' door het beschikbaar stellen van geld en expertise. Vanuit de Bewonersorganisatie Katendrecht is een platform van bewoners en instellingen in de wijk samengesteld die samen met het CBK het plan hebben ontworpen. Het doel van het Kunstplan is zowel het oude als het

• Een havengezicht van Dolf Henkes, fotoarchief CBK

Kunst in Katendrecht

nieuwe deel van Katendrecht te verfraaien door middel van kunst. Dit zijn twee verschillende opdrachten. Zo zal in het oude Katendrecht beeldende kunst een verdere invulling van de wijk inhouden en zal kunst in die zin een verdieping van het karakter van de wijk zijn. In het nieuwe Katendrecht, dat om in termen van het kunstplan te spreken 'nog wacht op betekenisgeving' zal beeldende kunst samen met stedebouw en architectuur bepalend zijn voor het beeld van dit wijkgedeelte.

Deze doelstellingen zijn vertaald in een aantal concrete plannen. Zo zullen in het oude Katendrecht nog twee ornementslijsten worden beschilderd en zullen diverse sculpturen geplaatst worden langs de kade

en op diverse pleinen in het nieuwe Katendrecht. Het symbool voor Katendrecht, het beeld Ketelbinkie zal volgens het Kunstplan een plaats gaan krijgen op het 1e Katendrechtse hoofd aan de nieuwe Maas. Maar zover is het nog niet. Volgens opbouwwerker Aart van Boeijen is Ketelbinkie op Katendrecht weer thuis. Het beeldje stond eerst op de Wilhelminapier achter de slagbomen. Actievoerende Katendrechters hebben al in 1978 met behulp van een bevriende Kapitein van een sleepboot Ketelbinkie uit zijn verbanningsoord bevrijd en neergezet in het Buizenpark. Er werd een feest georganiseerd rond de onthulling van het beeldje door een brigadier van politiebureau Katendrecht. Nog spreekt men van het verbouwerde ge-

zicht van de ordehandhaver toen hij ontdekte dat hij gestolen waar had onthuld. Het heeft niet mogen baten. Het beeldje werd weggehaald en werd op Noord in het Scheepvaartkwartier geplaatst. Jarenlang verkommerde Ketelbinkie bij de Spido tussen Duitse toeristenbussen. Een ordinaire kunstroof door handlangers van Rotterdam Noord, noemt Van Boeijen het. Door de bouw van de Erasmusbrug moest Ketelbinkie opnieuw worden verplaatst. Het staat nu opgeslagen op een geheime (men weet waartoe Katendrechters in staat zijn) plaats.

De betekenis van kunst

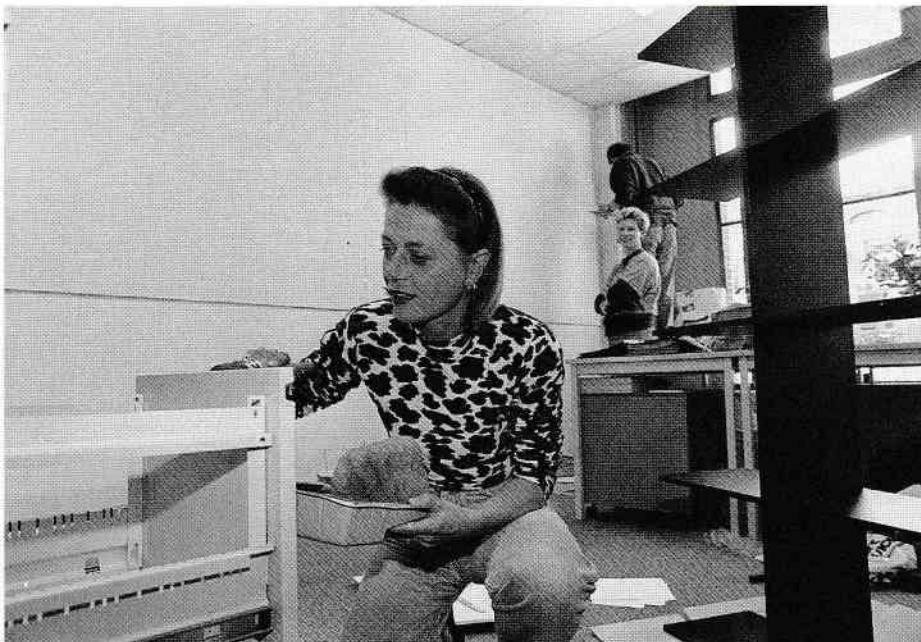
Kunst heeft voor Katendrecht niet alleen de functie van verfraaiing en betekenisgeving voor de wijk en haar bewoners zelf. Ook de profilering van de wijk naar Rotterdam en andere gebieden toe geschiedt via beeldende kunst. Met de komst van Ketelbinkie en ook door het plaatsen van kunstwerken van zowel Nederlandse als Chine-

se kunstenaars willen de Katendrechters hun wijk weer laten zien als een multiculturele en bewegende wijk. Katendrecht is van oudsher bekend als havengebied en pleisterplaats waar veel gebeurt en waarin vele nationaliteiten aanmonsteren en in de wijk integreren. Een van de fenomenen die hiermee gepaard gingen was prostitutie. Als in de jaren zeventig de havenactiviteiten zich verplaatst richting Europoort wordt het fenomeen prostitutie verzelfstandigd en in zekere zin bepalend in de beeldvorming over Katendrecht. Katendrechters willen van deze stigmatisering af en besef dat beeldende kunst hierin mede bepalend is. Om deze reden wordt dan ook in 1990 het gebeeldhouwde vrouwenuur van kunstenaar Kees Buckens geweigerd. Het beeld dat in oorsprong niets te doen had met de prostitutie, werd in een argeloze opmerking het symbool van 'het oudste beeroep van de wereld' genoemd. Hierdoor ontstond commotie over het beeld in Katendrecht. Nog steeds wordt de indruk gewekt dat alleen de bewoners van Katendrecht het beeld lieten vallen. Maar volgens Aart van Boeijen lieten ook ambtenaren van Kunstzaken het beeld vallen. Van die zijde werd serieus het verzoek gedaan om de kunstenaar te vragen hamer en beitel nogmaals op te pakken om het beeld minder vrouwelijk te maken. Rotterdam op z'n smalst volgens Van Boeijen, bewoners van Barbarij beschuldigen doet het altijd goed, zeker wanneer een pijnlijke waarheid moet worden verhuld. Hij is dan ook blij dat het beeld in haar volle glorie en met een trotse voorgevel een nieuwe plek vond op het Charloise hoofd.

Een kunstzinnige wijk

Volgens Van Boeijen leeft kunst sterk in Katendrecht. Zo telt de 3.000 inwoners rijke wijk twee wijkmuseums en is er sprake van een groot amateur circuit. Vele katendrechters schilderen en beoefenen andere kunstvormen. Ook deze kunst wordt tentoongesteld, zij het dan niet op openbare panden of in musea maar in diverse bedrijven, waaronder zelfs een AMRO-filiaal in Texas. Kunst is in Katendrecht geen zaak van een elite maar van alle bewoners. Het Kunstplan is dan ook niet een produkt van een elite en bestuurders maar een produkt van de wijk. Een produkt waarmee de uniciteit en de aard van Katendrecht weergegeven kan worden zoals in de ornamentelijst die is beschilderd door Li de Cai met bamboe op rots wat staat voor "leven dat zich tegen de verdrukking in ontwikkelt". Een symbol voor Rotterdam en in het bijzonder voor Katendrecht.

Jacqueline Markvoort

• Henna van Heemst

Helpt regiovorming?

Tussen OOR en wijk

De vorming van een nieuw regionaal bestuur vordert gestaag. Levert de regiovorming een groter draagvlak op voor het oplossen van sociale problemen in de wijk? Steiger legde deze vraag voor aan Henna van Heemst, coördinator van de deelgemeente Delfshaven.

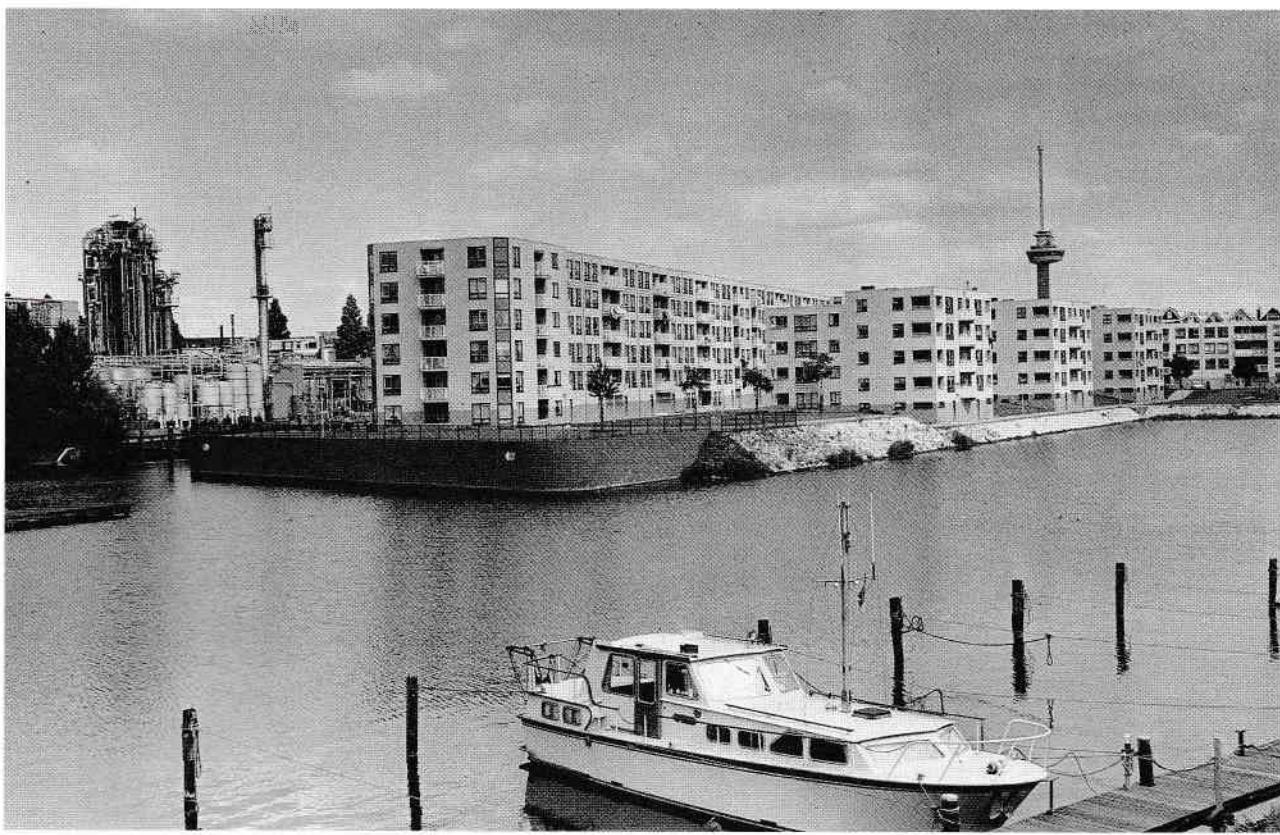
De regiovorming startte met het oprichten van het Openbaar Orgaan Rijnmond omdat er problemen zijn die de grenzen van individuele gemeentes overstijgen, bijvoorbeeld de internationale competitie tussen stedelijke kernen. Een ander voorbeeld is de complexiteit en de verwevenheid van de problemen binnen het Rijnmond-gebied. Zo heeft de woningnood in Rotterdam direct consequenties voor de prijzen van de huizen in Hellevoetsluis. De individuele gemeentebestuurder bereikt meer als hij samen kan werken met andere gemeentes. Met de regiovorming wil men het Rijnmond-gebied als economisch centrum sterk en vitaal houden en ervoor zorgen dat het woon/werkklimaat aantrekkelijk blijft.

Mooie plannen, die zeker het managen van 's werelds grootste haven ten goede zullen komen. Binnen de nieuwe structuur zullen grote bestuurlijke zaken als het havenplan 2010 of het doortrekken van metrolijnen door één bestuurlijke organisatie behandeld worden in plaats dat verschillende gemeentes er hun zegje over doen.

Maar met z'n allen kunnen we ons afvragen of de regiovorming net zo gunstig is voor het oplossen van sociale problemen

in de wijk. Zal het een groter draagvlak leveren voor het aanpakken van de grootstedelijke problemen waarmee delen van Rotterdam-Rijnmond te kampen hebben? Met andere woorden: is de 'gemeente nieuwe stijl' in staat om de leefomgeving schoon, veilig en heel te maken en te houden? De vraagstelling van Steiger is interessant maar we moeten niet uit het oog verliezen dat Regiovorming in deze fase nog een speelbal is van 'de politiek'. Het zijn burgemeesters en gemeenteraden die zich in deze fase van het proces bezighouden met deze kwestie. Het gaat in hoofdzaak over de verdeling van taken en bevoegdheden van de gemeente nieuwe stijl versus de regio. De inhoud gaat voor de vorm. De structuur en de cultuur van hoe het eruit zal zien is nog niet aan de orde. Het blijft dus een beetje koffiedik kijken.

Maar laten we kijken naar de problemen van de deelgemeente Delfshaven. De bevolkingsdichtheid is bijzonder hoog. In 1992 woonden op 4,5 hectare 75.000 mensen. Binnen 13 jaar, zo luidt de verwachting, zullen dat er meer dan 100.000 zijn. Daarmee heeft de deelgemeente Delfshaven een van de hoogste bevolkingsdichtheidslijfers van de regio. Ruim 45% bestaat uit migranten, tezamen goed voor 60

• Schiedam, recreatie, wonen en industrie

verschillende nationaliteiten. Daar komt bij de hoge werkloosheid (19% versus 8,5% landelijk), de lage inkomen (op jaarbasis 28.000 gulden versus 34.000 gulden in Rotterdam) en de lage scholingsgraad van de inwoners. Verder hebben we te maken met de overlast die junks en prostitutie veroorzaken en toenemende (harde) criminaliteit. Ook is er een dramatisch gebrek aan recreatie-mogelijkheden voor de bewoners.

Sterke kanten

Toch hebben zullen de bestuurders van de nieuwe deelgemeente ook sterke troeven in handen hebben. De deelgemeente heeft een goed voorzieningenniveau. Er is een divers aanbod van sociaal/culturele instellingen. Het buurt- en clubhuiswezen is sterk ontwikkeld en heeft de belangstelling. Daarnaast is er een betaalbaar wooningaanbod. Dat betekent dat de plaatselijke overheid, die na de voltooiing van de regiovorming geacht wordt verantwoordelijk te zijn voor alle facetten die betrekking hebben op de directie woon- en leefomgeving, een goede uitgangspositie heeft. De regiovorming zal een groter draagvlak leveren voor het aanpakken van de wijkproblemen. Sleutel hiertoe is de kleine afstand tussen bewoner en bestuurder. Bij de al bestaande negen deelgemeentes ervaren de mensen de deelgemeente veel toegankelijker en aanspreekbaarder dan het stadhuis. Bovendien zullen er meer financiële middelen beschikbaar komen die gericht inge-

zet kunnen worden. We beginnen als deelgemeente. We vallen dus nog onder het financiële regime van het stadhuis. Na de regiovorming zijn we verlost van de financiële verdeling volgens de regels van het deelgemeentefonds, waarin het gebrek aan openbaar gebied, zeg maar grond, een dermate corigerende factor is dat de deelgemeente Delfshaven, alhoewel ze de grootste is, in verhouding te weinig middelen kreeg. Mocht de Regio Rijnmond er komen en wordt de deelgemeente Delfshaven een gemeente nieuwe stijl dan ontstaat er een andere financiële verdeelsleutel. Eén die recht zal doen aan een gebied dat zich kenmerkt door grootstedelijke problemen. Nu nog werken deelgemeentes in het kader van complementair bestuur. Dat wil zeggen elkaar aanvullende activiteiten binnen één kader. Het centrale stadsbestuur bepaalt op hoofdlijnen de inhoud en organisatie van het beleid. Binnen dit kader bepalen deelgemeentes de invulling en uitvoering van het beleid voor het eigen gebied. De gemeente nieuwe stijl kan autonoom richting geven aan de eigen lokale ontwikkelingen. Dus niet alleen nemen de financiën toe, er ontstaat ook meer duidelijkheid over de verantwoordelijkheden en bevoegdheden en daardoor neemt de mogelijkheid om eigen beleid te voeren toe.

Samenwerking

Het draagvlak moet opgebouwd worden met de wijkbewoners. De deelgemeente heeft nu al een start gemaakt met het op-

bouwen van netwerken, tussen de deelgemeente, bewonersorganisaties en het maatschappelijk middenveld. Daarvan profiteert de gemeente nieuwe stijl.

Natuurlijk is de kracht van het draagvlak afhankelijk van de bewoners. Samen moeten wij oplossingen bedenken. We kunnen als deelgemeente een voorzet geven door actief netwerken te ontwikkelen en beheercoördinatoren in de wijk te laten zetten, zodat daar het overleg tussen bewoners, bewonersorganisaties, politie, ROTEB, en middenstand plaats kan vinden. Ik heb de indruk dat met name de sociale vernieuwing zowel bij de politici als bij de bewoners het besef heeft losgemaakt dat we niet zonder elkaar kunnen. Ik ben er van overtuigd als de bestuurders van de gemeente nieuwe stijl met creatieve ideeën zullen komen, de regionale politiek geen 'nee' kan zeggen tegen de mogelijke financiële consequenties.

Waarschijnlijk zal Delfshaven in 1998 gemeente nieuwe stijl zijn. Een gemeente die kan laten zien hoe men de multi-culturele samenleving vorm geeft. Ik geloof erin dat de bestuurders deze uitdaging aankunnen. Ze zullen de samenwerking zoeken met de bewoners op elk niveau: het portiek, het plein of de straat, want het is geen overheid meer die vanuit een ivoren toren zijn beleid bedenkt, maar een overheid die reageert vanuit de vraag uit de wijk.

Henna van Heemst

Klagen in Rotterdam

'En toen hebben wij de Hoogste Directeur geschreven'. Deze titel gaf het kwaliteitspanel Rotterdam haar rapport mee over klachtenbehandeling door gemeentelijke diensten. Vorige maand werd het aangeboden aan de wethouder bestuurlijke vernieuwing R.M. Smit en ombudsman van M. van Kinderen. De wethouder zei blij te zijn met het rapport en er bij de gemeentelijke diensten op aan te zullen dringen dat ze werk maken van goede klachtenprocedures. Conclusie van het rapport is dat het met de behandeling van klachten van klanten bij gemeentelijke diensten 'droevig gesteld is'.

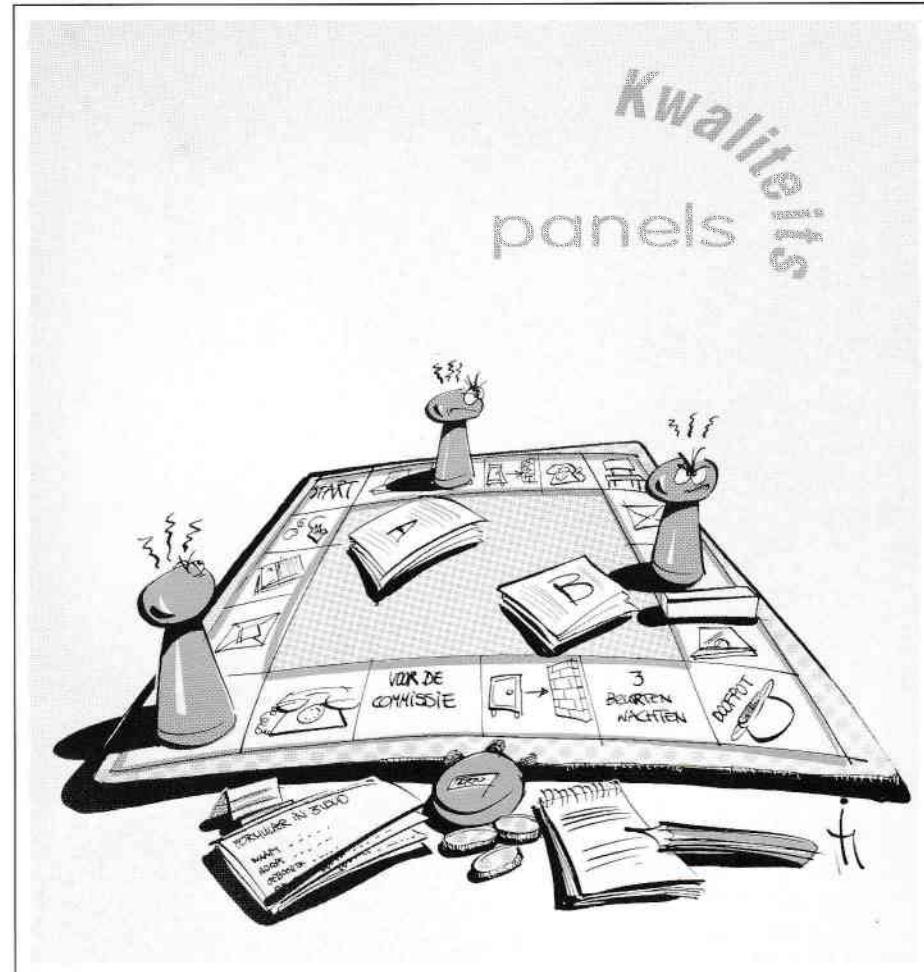
'Klagen in Rotterdam' is het derde deel in een trilogie van het kwaliteitspanel. Eerder bracht het panel rapporten uit over 'Wachten in Rotterdam' en 'Vervoer op maat in Rotterdam'. Het kwaliteitspanel dat bestaat uit vrijwilligers die actief zijn in diverse belangen-, bewoners-, en consumentenorganisaties en stelt zich ten doel de dienstverlening in de (semi-)overheidssector aan een kritische kwaliteitstoets te onderwerpen. Daarbij gaan de panelleden zelf met enquêtelijsten op stap om zich op de hoogte te stellen.

Rob Weggeman, medewerker van de Sociaal Wetenschappelijke Afdeling van de dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid, las het jongste onderzoeksrapport van het panel.

Monopolie

Gemeentelijke instellingen hebben vaak een monopoliepositie bij zaken als het verlenen van een bijstandsuitkering, het ophalen van huisvuil of de distributie van huizen in een bepaald stadsdeel. De klant, zo zou je kunnen zeggen, is daarbij 'veroordeeld' tot dat ene loket, die ene specifieke dienst.

Door het ontbreken van een open markt en daardoor het ontbreken van concurrentie die corrigerend kan werken op met name de kwaliteit van de geboden service en

dienstverlening, zijn toetsen op kwaliteit zoals het kwaliteitspanel Rotterdam die verricht belangrijk.

In de kwaliteitsverkenningen, zoals het panel haar verslagen betitelt, wordt met name gekeken naar het 'eindproduct' van (semi) gemeentelijke instellingen en hulpverleners en de ervaringen van de klant (de Rotterdamse burger) daarmee.

In het nu verschenen, derde rapport van het kwaliteitspanel Rotterdam wordt een specifiek onderdeel van de dienstverlening belicht: de klantvriendelijkheid van de klachtenprocedure en klachtenafhandeling bij diverse gemeentelijke instellingen. Er is een inventarisatie gemaakt van klachtenregelingen, en de panelleden hebben 85 'klagers' geïnterviewd over de afhandeling van hun klachten.

6 klachtenregelingen

Bij onderzoek onder 23 (van de ongeveer 50) instanties met de meeste publiekscontacten, blijkt dat slechts 6 instellingen kunnen bogen op een op schrift gestelde klachtenregeling. Het ontbreekt bij veel instellingen dus nog aan richtlijnen en regels bij het oplossen van problemen tussen klant en dienst. RET, Roteb en Gemeentelijke Belastingdienst b.v. hebben geen eigen klachtenregeling. (Het Rio overigens ook niet; redactie).

De 6 bestaande klachtenregelingen voeren de klager met zijn problemen op als iemand wiens klacht serieus moet worden genomen: de instelling dient open te staan voor de klacht van cliënt en 'herstel' op korte termijn (4 tot 6 weken) wordt wenselijk geacht. Bij een klacht is beantwoording van de vraag welke partij schuldig is niet van belang maar stelt men zich 'de oplossing van het probleem' tot taak (GWR) of 'het herstel van de vertrouwensbreuk' (Gemeentepolitie Rotterdam). Ook wordt de klant met zijn conflict wel gezien als een gratis adviseur; zijn of haar problemen kunnen aanleiding geven om dienstverlening of produkt eens kritisch te herzien. Het klantbeeld dat uit de klachtenprocedures naar voren komt, vertoont veel overeenkomst met het profiel dat in andere beleidsnotities en organisatieplannen geschetst wordt van de klant. Ook daarin wordt vaak gesproken over het doel om van de organisatie een open instituut te maken en de klant centraal te stellen in de dienstverlening.

Geen ruchtbaarheid

Het papier is (ook) in het geval van de klachtafhandeling geduldiger dan de weerbarstige werkelijkheid. In het tweede deel van het onderzoek wordt de 'theorie' afgezet tegen de klachten-praktijk van alledag

• Wethouder Smit ontvangt 'Klagen in Rotterdam'

bij de dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid, het Gemeentelijk Woningbedrijf en het Bureau Klachtencoördinatie Gemeente Rotterdam. Het bestaan van een op schrift gestelde klachtenregeling en medewerkers voor de uitvoering daarvan betekenen nog niet dat klachten dan ook snel en 'tot wederzijds genoegen' worden opgelost.

Bekendheid met een klachtenregeling is een van de vereisten voor een goed werkende klachtenprocedure. Hoewel instellingen dit onderschrijven is het in veel gevallen vergeefs zoeken naar folders en posters over een klachtenregeling. In de bedrijfs-correspondentie is met uitzondering een regel opgenomen over hoe en waar men een klacht kan indienen. Ook baliemedewerkers op de werkvloer, zo ondervonden zowel klagers als ondernemende panel-medewerkers, zijn weinig toeschietelijk om de weg te wijzen.

Geen ruchtbareheid geven aan de mogelijkheid om een klacht in te dienen, geschiedt

voor een deel bewust, zo wordt erkend. Zo maakt de Gemeentelijke Ombudsman Rotterdam er geen geheim van dat 'positieve aandacht' leidt tot 'een zekere toeloop' waar men door personeeltekort geen ruimte voor kan vinden. Ook Bureau Klachtencoördinatie Gemeente Rotterdam motiveert haar terughoudendheid door te wijzen op een personele onderbezetting. Het vraagt de nodige uitzoekerij en doorzettingsvermogen aan de kant van de klager om zijn klacht 'geformaliseerd' te krijgen. Lezend over de wederwaardigheden van een aantal klagers, ontkom je niet aan het idee dat het indienen van klachten vooral als een verstoring van de dagelijkse werkpraktijk worden ervaren; als een extra last boven de toch al drukke werkzaamheden.

Produktgericht denken

Het rapport geeft aan dat een goed werkend klachtenteam belangrijker is dan een op schrift gestelde klachtenregeling, cq. klachtenideaal. Door zo'n team zou een

goede controle en toetsing van de klachtafhanding moeten plaatsvinden, iets dat nu nog te weinig of halfzacht gebeurt. Het zou ook de aangewezen plek zijn om een klantgerichte werkwijze door te geven en te stimuleren. Dat kan al doende; door bijvoorbeeld meer werk te maken van haar bemiddelende en corrigerende rol in de conflicten tussen klant en medewerker. Of door periodiek verslag uit te brengen richting beleid en uitvoering van binnengekomen klachten en de afhandeling daarvan.

Er zijn voldoende redenen te bedenken waarom klacht en klager niet zo serieus worden genomen als eigenlijk zou moeten en ook 'op papier' onderschreven wordt. Het panel hoorde vaak: onderbezetting van personeel, reorganisatie perikelen, een overvolle werkpraktijk. Bovenal, in weerwil van uitgesproken intenties in beleidsnotities en reorganisatieplannen, is het gemeentelijke instellingen, dunkt mij, niet aangeboren om produkt- en marktgericht te denken. Misschien juist wel omdat zij vaak het alleenrecht op een bepaalde dienst of produkt bezitten.

Zo de 'uitgang' al in de gaten gehouden wordt, steekt men toch vooral in op de kwantiteit en niet op de kwaliteit van het eindproduct. Te veel gaat de aandacht uit naar het stroomlijnen van het werkproces, het organiseren van de arbeid, zoals dat in beleidsnotities heet.

Bezinning hoe de dienstverlening of het geleverde produkt het in praktijk doet, vindt nog te incidenteel plaats. Ook al omdat in het werk te weinig momenten en tijd zijn ingebouwd waardoor het voor medewerkers mogelijk wordt om kritisch om te zien naar de geleverde dienstverlening. Het hoeft geen betoog dat het goed is dat het kwaliteitspanel Rotterdam die momenten en tijd wel weet te vinden. Nu de gemeentekoppies nog!

Rob Weggeman

'En toen hebben we de Hoogste Directeur geschreven. Klagen in Rotterdam'; rapport van het kwaliteitspanel Rotterdam over klachtenprocedures en klachtenafhandeling bij gemeentelijke diensten en instellingen in Rotterdam, september 1993.

Prijs f 7,50. Te bestellen bij: Landelijk Centrum Opbouwwerk, Prinsengracht 51, Den Haag; 070-3804431.

Noot van de redactie

Misschien leren ze er nog wel wat van

Corpschef Hessing stuurde een brief op poten naar het kwaliteitspanel. Het panel signaleerde dat de Rotterdamse politie een rapport uit 1992 over klachtenafhandeling, 'Misschien leren ze er nog wel wat van', gemaakt door de vakgroep bestuurkunde van de Erasmus Universiteit geheim houdt. Hessing is daar boos over. Het rapport is niet geheim, zegt de corpschef, die verwijst naar een artikel in het 'Tijdschrift voor de politie' van augustus 1992 over het rapport inclusief besteladres bij het onderzoeksgebureau. Het panel kwam tot haar conclusie dat het rapport geheim gehouden wordt nadat ze door de onderzoeker naar de opdrachtgever voor het onderzoek (de Rotterdamse politie) was verwezen, vervolgens van (de beleidsafdeling van) de politie te horen had gekregen dat het rapport niet ter beschikking gesteld kon worden, een mededeling die bij een herhaalde navraag deze zomer herhaald werd.

Laten we het houden op een communicatiestoornis, b.v. bij Hessing in huis. De conclusie van de corpschef dat het panel in het vervolg het predikaat 'kwaliteit' maar weg moet laten is op zijn minst overijld.

Lombardijen heeft even een eigen theater

In het weekend van 10 september stond De Tent met haar eigen variété-programma Il Tensio in het Spinozapark in Lombardijen. Samen met de winkeliersvereniging hielden een aantal instellingen, waaronder de bewonersorganisatie en het Sociaal Cultureel Werk de jaarlijks terugkerende 'Manifestatie Lombardijen'. Willem Jan de Vroom kocht een kaartje en Joop Reyngoud maakte de foto.

De tent in het Spinozapark is op die koude vrijdagavond niet uitverkocht. De rode steltloper doet zijn best, maar wanneer de eerste noten van het programma gespeeld worden is de tent nog maar half gevuld. De show die zich, na de sensationele opening door tentbaas Winfried Deuling, voor de ogen van de toeschouwers ontrolt is snel, vrolijk en zeer muzikaal. Artistiek leider Rien Kroon loodst het publiek van het ene nummer naar het andere. Alleen wanneer dichter Jan Oudenaarden zijn eerste gedicht voor leest, houden twee opgeschoten pubers het voor gezien. De rest van het, inmiddels toch toegestroomde, publiek blijft geboeid en gemanuseerd luisteren.

"Hier in de wijk Lombardijen is helemaal niets, zelfs geen bioscoopzaaltje", zegt Henk Duyvestein, een van de organisatoren van de manifestatie. "Nu heb je eens een keer een theater binnen je wijk. En een wijkfeest met theater is toch leuker. Met het organiseren van een leuk straatfeest kweek je bovendien hechte contacten met de andere instellingen die hier werken. En

dit heeft op zijn beurt weer een positief effect op de bewoners."

Het tentprogramma Il Tensio van de Stichting Rotterdams Volkstheater leent zich volgens zakelijk leider Emile van Rinsum uitstekend voor zo'n wijkfeest als in Lombardijen. Het is flexibel, organiserende instellingen kunnen uit een heel menu van artiesten en voorstellingen kiezen, en het is gesubsidieerd en daardoor te betalen. "Wanneer instellingen het geheel zelf zouden organiseren zouden ze veel duurder uit zijn", aldus Van Rinsum.

Idealistisch

De Tent trekt met eigen produkties aangevuld met gastoptredens langs de Rotterdamse wijken. "De bedoeling van De Tent en haar programma is nog steeds vrij idealistisch", zegt Van Rinsum. "Wij denken dat wij met ons 'Volkstheater' mensen in aanraking met theater kunnen laten komen, die anders nooit in het theater komen. Met een mix van variété, muziek en theater proberen wij ook wat meer serieuze theatervormen te brengen. Zo hebben wij

elke keer een min of meer bekende Rotterdammer in het programma. Deze keer hebben wij de Radio Rijnmond columnist en dichter Jan Oudenaarden gevraagd enkele van zijn gedichten voor te dragen. Hij woont zelf op Zuid en het leuke van zo iemand is dat de meeste mensen zijn stem wel kennen, maar niet weten dat die kerel, die van de week voor hun in de supermarkt stond, bij die stem hoort."

Programma van de tent

Het variétéprogramma 'Il Tensio', dat de Tent in Lombardijen presenteerde, is slechts een van de programma's die de Tent te bieden heeft. Naast dit zeer gevarieerde programma is er ook 'Het Wereldorp', een multi-cultureel programma van Paul Middelijn (op 30 oktober nog te zien in Zuidwijk/Slingeplein) en het kinderprogramma 'Aapje, aapje'. Naast deze eigen producties kan de stichting assisteren bij het organiseren van wijkfeesten en andere buitenmanifestaties. Hierbij kan zij putten uit een heel scala artiesten en theatervoorstellingen.

Voor de maand oktober ziet het programma van de Tent er als volgt uit :
Vr. 15-10 in Het Nieuwe Westen in de Opzoomerstraat, Il Tensio
Vr. 29-10 in Zuidwijk op het Slingeplein, Il Tensio
Za. 30-10 eveneens op het Slingeplein met Wereldorp.

- 'Groeten uit het Nieuwe Westen', een serie aanzichtkaarten waarmee aandacht gevraagd werd voor New Deal

New Deal Stadsvernieuwing

De balans opgemaakt

In STEIGER 93-1 stond een artikel over de New Deal in Rotterdam West en Het Nieuwe Westen in het bijzonder. De New Deal is een alternatief stadsvernieuwingsprogramma dat ontwikkeld is als reactie op de vorig jaar aangekondigde bezuinigingen op de stadsvernieuwing.

Voor de zomer van '93 was nog maar zo'n 5 procent van het totale New Deal programma voor Het Nieuwe Westen gehonoreerd.

Nu ruim 2 maanden nadat de gemeenteraad het bouw en investeringsprogramma heeft vastgesteld voor de jaren 94-96, en het indicatief programma voor de periode 1997-2000 heeft aangegeven (besluitvorming volgt rond november), ziet de toekomst er voor Het Nieuwe Westen weer beter uit.

Besluitvorming

Op dit moment is nog niet het totale programma uit de New Deal gehonoreerd. Dit heeft te maken met het feit dat de New Deal doorloopt tot het jaar 2000. Over een aantal projecten worden nog discussies gevoerd en de intensief beheerprojecten moeten nog preciezer geïnventariseerd worden. Stedelijk is er 4 miljoen gereserveerd voor intensief beheer. Deze 4 miljoen is lang niet toereikend voor de uitvoering van de intensief beheerprojecten. Een poging van de PvdA om door middel van een motie vanuit de collegeprioriteiten 94-98 een bedrag te bestemmen voor intensief beheer boven op de 4 miljoen haalde het niet. De motie werd bestempeld als proberen over het graf heen te regeren. De tegenstem-

mers zijn wellicht niet op de hoogte van de grote noodzaak om juist intensief beheer op korte termijn goed op de rails te zetten, om zo de leefbaarheid in zeer kwetsbare gebieden te kunnen garanderen.

Haalbaarheid

Het succes van de New Deal in West is mede te danken aan het hoge realiteitsgehalte van de plannen en de gezamenlijke opstelling van de partijen in Rotterdam west. Dat bleek wel als er politici uit Den Haag, Rotterdam of de toekomstige deelgemeente op bezoek waren. Hoewel de cijfers in de New Deal voor zich spreken was het voor velen toch verhelderend om de werkelijke praktijk onder ogen te krijgen. Een situatie waarbij voor veel bewoners de toekomst er zeer donker uitzag. De alternatieven voor de klassieke stadsvernieuwing die in de New Deal zijn beschreven leveren juist die bewoners weer een perspectief op. Voor de bestuurders een reden om de New Deal in zijn geheel serieus te nemen. De alternatieven zijn: Intensief beheer met het opknappen van woningen en woonom-

geving op maat, Igon plus een verbetering zonder huurstijging en een aantal lokaties in de markt ontwikkelen. Op deze wijze is het verschil tussen het financiële beslag van het New Deal programma en de gemeentelijke middelen kleiner geworden.

De gemeentelijke diensten OBR en dS+V hebben aan al deze nieuwe programma's en programmaonderdelen gerekend. Dit heeft geresulteerd in een overzicht van de financiële behoeftte voor de stadsvernieuwing tot aan het eind van de eeuw. Op deze wijze is het voor de gemeente Rotterdam mogelijk geweest om bij haar keuze voor een bepaald programma duidelijk de financiële risico's in beeld krijgen. Het nu goedgekeurde programma is door financiële meevalters vanuit de kant van het rijk en door het nemen van een maximaal risico aan gemeentezijde van ongeveer 35 miljoen, behoorlijk verruimd.

Einde St. Juttemisetket

Op dit moment is bijna de gehele nog aan te pakken voorraad woningen en woonomgeving voorzien van een etiket. Hiervoor zijn ook de bijbehorende gelden gereserveerd. Tevens is het zo dat de partijen in de wijken, en ook de partijen op gemeentenniveau het grotendeels met dit programma eens zijn.

Een succes dat vooral te danken is aan al degenen die zich vanuit verschillende disciplines en organisaties hard hebben gemaakt voor dit noodzakelijke programma.

Frans van Hulten

- Het Pleinteam van het Rondoplein (Heijplaat) is één van de 30 teams die zich tijdens 'Café Pleinzicht' op 26 oktober in Odeon zullen presenteren

Bewonersorganisaties uit Durban (Zuid-Afrika) in Rotterdam: **Graag contact met collega's hier!**

Afgelopen juni is een zestal vertegenwoordigers van bewonersorganisaties uit het Zuidafrikaanse Durban op bezoek geweest in Rotterdam. Bewonersorganisaties worden daar "civic associations" genoemd, kortweg "civics". Gedurende twee weken volgden ze een cursus die was georganiseerd door de gemeente en het Rio en waaraan door velen enthousiast werd bijgedragen. De omstandigheden waaronder bewonersorganisaties in Durban moeten werken zijn natuurlijk oneindig veel zwaarder dan Rotterdam ooit gekend heeft. Zo waren de civics illegaal tot in 1989 het verbod op politieke partijen en andere organisaties van de niet-blanke bevolking in Zuid-Afrika werd opgeheven. De civics ondervinden nog steeds weinig medewerking van de officiële instanties, maar de Zuid-Afrikaanse overheid nodigt ze wel steeds vaker uit aan de onderhandelingstafel nu volgend jaar april de eerste democratische

verkiezingen in de geschiedenis van Zuid-Afrika zullen worden gehouden.

Ook om die reden vonden de cursisten het erg interessant om van de Rotterdamse ervaringen kennis te nemen. Vooral de multiculturele samenleving die in delen van de stad waarneembaar is (met als hoogtepunt Poetry Park!) zorgde voor inspirerende herinneringen. Ook lieten ze weten erg graag vriendschapsbanden met Rotterdamse organisaties aan te knopen.

Half oktober verschijnt een publikatie waarin veel informatie over het werk van bewonersorganisaties in Durban gegeven wordt. In deze publikatie is ook een verslag van de cursus is opgenomen en worden voorstellen gedaan om de contacten tussen Rotterdamse organisaties en hun tegenhangers uit Durban in de toekomst te verstevigen. De publikatie wordt wijd en zijd verspreid in de stad, maar extra exem-

• Vusi Zweni is voorzitter van de 'bewonersorganisatie' van de Glebe-hostels, een wooncomplex waar mannelijke arbeiders 1 kamer met z'n vieren delen. Het bewonerscomité voert o.a. actie voor verbetering van de vuilophaal, lagere huren en afschaffing van de pasjeswet. Behaalde successen tot nu toe zijn de plaatsing van een telefooncel en het gebruik maken van een zaal voor vergaderingen.

plaren zijn altijd verkrijgbaar bij het Rio of op het stadhuis, afdeling voorlichting.

Nicol van Twillert

Kort nieuws

De naoorlogse wijken in 'the air'.

Tijdens de manifestatie AIR-Alexander staan de naoorlogse woonwijken in Rotterdam en in het bijzonder de Alexanderpolder centraal. De manifestatie is in april van start gegaan en loopt door tot in de maand november. Hieronder enkele onderdelen uit het programma voor het najaar. Voor meer informatie over onderdelen, openingstijden, adressen of voor het volledige programma kunnen mensen bellen met de Rotterdamse Kunststichting (tel. 010 - 414.16.66).

In het voetlicht.

AIR-Alexander wil met projecten en activiteiten op het terrein van architectuur, fotografie, beeldende kunst, film, letteren, toneel en dans de discussie over het wonen, leven en werken in de naoorlogse wijken op gang brengen. De geschiedenis, het heden en de toekomst worden op diverse manieren in het voetlicht gezet. De manifestatie is georganiseerd door de Rotterdamse Kunststichting in samenwerking met vele organisaties, instellingen en vrijwilligers, waaronder diverse bewonersorganisaties. In het programma van het najaar wordt aandacht besteed aan de toekomst van de toen nieuwe, maar nog steeds niet echt oude, wijken.

Programma

Tentoonstelling 'De Alexanderpolder, waar de stad verder gaat', te zien in de Kunsthall Rotterdam van 16 oktober tot en met 21 november.

De Alexanderpolder heeft zich na de Tweede Wereldoorlog in een razend tempo ontwikkeld tot een uitgespreid gebied bestaande uit elf wijken met 140.000 inwoners, wegen, fietspaden, winkels, glimmen-

- Bewoners maken intensief gebruik van Muurkrant Het Lage Land, een initiatief van Wijkwinkel Het Lage Land in het kader van Air Alexander

de kantoorgebouwen, bedrijven, sportcomplexen en recreatiegebieden. Het einde van deze ontwikkeling is in zicht. Is dat zo? Woont, werkt en recreëert ieder er zoals hij of zij zou willen. Zijn de 'oudere' wijken zoals Het Lage Land niet aan vernieuwing toe. Komen er weer dezelfde mensen wonen als de bewoners van weleer oud worden en vertrekken? Voldoet de inrichting nog aan huidige eisen van gebruikers en beheerders?

In het kader van de manifestatie hebben verschillende mensen opdracht gekregen om iets te laten zien over de toekomstige ontwikkelingen in de Alexanderpolder. De tentoonstelling toont de resultaten van het werk van architecten, fotografen, schrijvers en filmmakers. Stof tot nadenken voor zowel de bewonersorganisaties uit de wijken uit de Alexanderpolder als uit andere wijken die bezig zijn met de toekomst van hun wijk. Een excursie waard.

'Wat eten wij vandaag?', Een project van kunstenaar Jef Geys, van 16 oktober tot en met 28 november in Witte de With. Voor de tentoonstelling 'Wat eten wij vandaag' heeft Jef

Geys samengewerkt met negen gezinnen uit de Alexanderpolder. Deze families tonen onder meer foto's van hun leven en berichten over hun dagelijkse belevenissen. Het leuke van dit project is dat het ook op de televisie te volgen is. Van 16 oktober tot en met 28 november worden van dinsdag tot en met zondag van 18.30 tot 19.00 uur de avondmaaltijden van de negen families op de Rotterdamse televisie uitgezonden.

Symposium AIR-Alexander, waar de stad verder gaat, op 18 en 19 november in theater Lantaren/Venster.

Aansluitend op de tentoonstelling in de Kunsthall zullen tijdens het symposium architecten, fotografen, schrijvers en filmmakers hun visies toelichten. Deze zullen worden becommentarieerd door deskundigen uit het vakgebied. Het symposium eindigt met een forumdebat. Bewoners hebben in dit geheel geen plaats als deskundige partij. Maar bewoners en bewonersondersteuners kunnen hun mening wel ventileren door aan discussies tijdens het symposium deel te nemen. Waarschijnlijk is aanmelding vooraf noodzakelijk.

Een toneelstuk over het wonen en leven in Ommoord, door het Rotterdams Wijktheater, vanaf oktober op diverse plaatsen in de stad.

In buurthuis de Molshoop in Ommoord werken buurtbewoners onder leiding van het Rotterdams Wijktheater aan een toneelstuk over het leven en wonen in hun wijk. Het verhaal gaat over vier vriendinnen die elkaar ontmoeten in de repetitieruimte van hun zangvereniging. Aanvankelijk gaat alles er heel vrolijk en ontspannen aan toe, maar al gauw wordt duidelijk dat het leven van deze vier vrouwen niet zo aangenaam is als het lijkt. Het stuk gaat op zaterdag 23 oktober in première in buurthuis de Molshoop, op zondag 24 oktober is er een matinee-voorstelling. Kaarten zijn vanaf 18 oktober bij het buurthuis te bestellen (tel.: 421.27.22).

Daarna zal het stuk op diverse plaatsen in Rotterdam gespeeld worden. Vanaf begin oktober wordt informatie hierover in brochures en plaatselijke kranten verspreid.

Phira Otten

Gemeentegarantie voor collectieven

Niet opgemerkt door de plaatselijke pers en waarschijnlijk ook nauwelijks bekend bij bewonersgroepen, heeft op 27 mei j.l. de gemeenteraad een opmerkelijk nieuwighedje op het snijvlak van sociale vernieuwing en volkshuisvesting goedgekeurd.

Dat gebeurde bij de behandeling van het raadsvoorstel over financiering van de volkshuisvesting. Op de titel "Bijzondere financieringsvormen in het kader van sociale vernieuwing" heeft de gemeenteraad voor 1993 voor maximaal 10 miljoen ruimte gecreëerd voor het verstrekken van gemeentegarantie aan woon(werk)stichtingen en verenigingen buiten de reguliere woningcorporaties. Denk hierbij aan de organisaties die de laatste jaren verantwoordelijk waren voor de woonwerkprojecten Croosbeek en Nieuwe Blauwen.

Initiatiefnemers voor dit type projecten konden tot dusverre slechts zeer moeizaam en tegen zeer hoge rente bankleningen aangaan, omdat gemeentegarantie ontbrak. Deze gemeentegarantie wordt normaal gesproken namelijk alleen aan individuele bewoners 'natuurlijk rechtspersonen' verstrekt en natuurlijk, in iets andere vorm, aan woningcorporaties.

De politieke erkenning dat niet alle initiatieven zich in de-

ze tweedeling laten passen, is nu een aardig winstpunt. De gemeente neemt daarbij voor lief dat eventuele verliezen niet voor de helft door het Rijk worden vergoed, hetgeen bij normale gemeentegaranties wel het geval is.

Omdat de gemeente haar risico nu ook weer niet al te groot wil maken, zijn er vanzelfsprekend wel enkele stevige zakelijke voorwaarden aan de garantieverstrekking verbonden. Naast algemene voorwaarden, zoals inzicht in de administratie en hypothek voorwaarden, zijn dat:

Een eenduidige rechtsvorm met aanspreekbare vertegenwoordigers.

Goed inzicht in de exploitatie gedurende de garantiertermijn. Voldoende financieel draagvlak bij het collectief van deelnemers.

Ook deze voorwaarden zijn nog tamelijk algemeen geformuleerd. De uitvoerende dienst Stedebouw en Volkshuisvesting laat weten dat per situatie maatwerk geleverd moet kunnen worden. De dS+V heeft eveneens medegevoerd in het vervolg voor dit type projecten volgens het ééningangsprincipe te werken, zodat bij de afdeling die de aanvragen voor gemeentegaranties verzorgt óók eventuele subsidiemogelijkheden in beschouwing worden genomen. Initiatiefnemers hoeven dus niet binnen één dienst aan loketshopping te doen.

Contactpersoon dS+V: Dhr. P. Groeneweg, tel.: 4896966

Foto's muurkrant: fotoarchief Wijkwinkel Het Lage Land

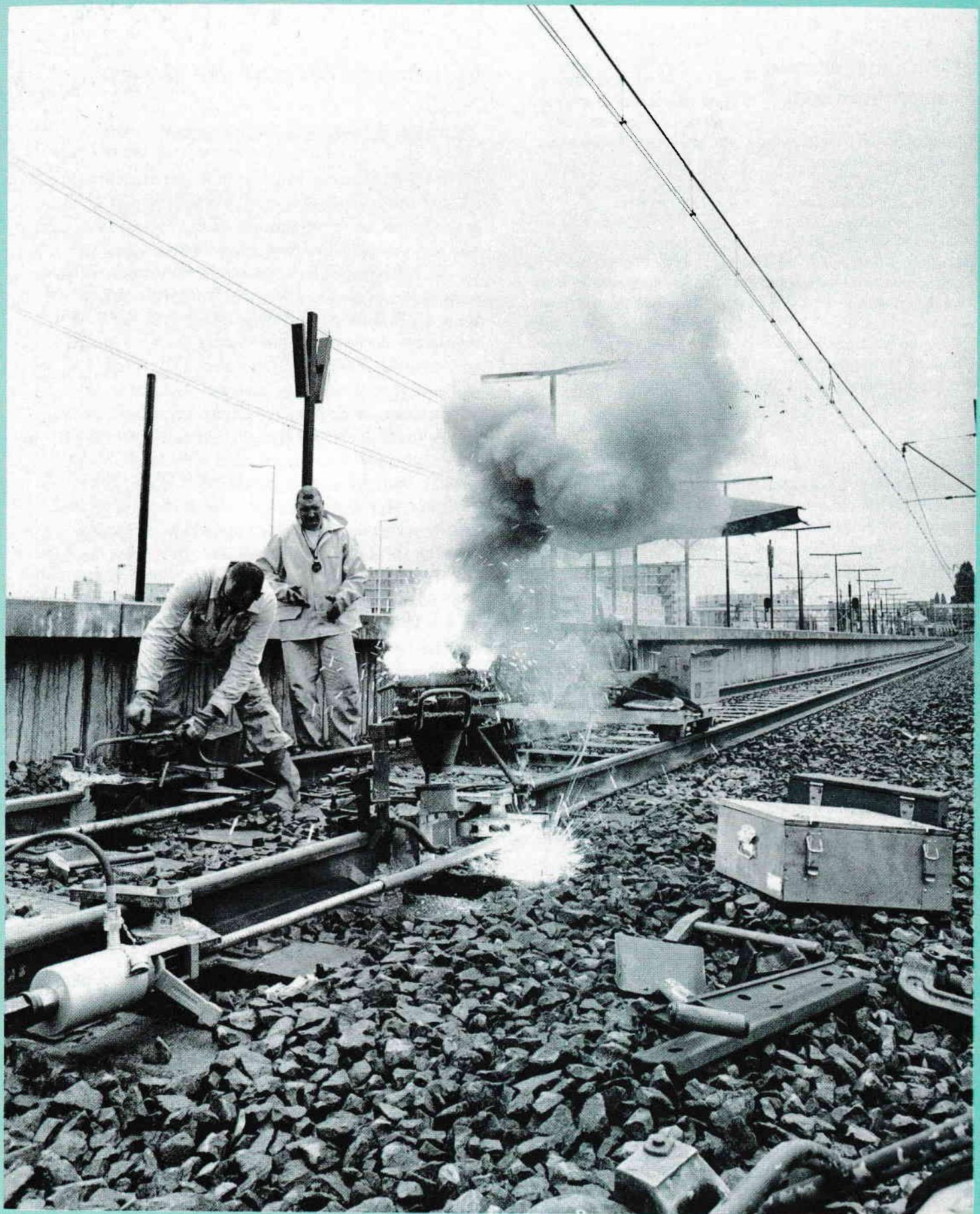

Nou hoor je het eens van een ander

"Er zijn alleen maar bewoners"

Til in Rotterdam een tegel op en je ziet enge beestjes. De miljoenen die worden uitgegeven aan sociale veiligheid, werkgelegenheid en het beheer kunnen niet verhullen dat onder die kosmetische laag van bij het tijdsgewricht passende maatregelen de verloedering gewoon doorgaat. Die verloedering zie ik als ik door de stad loop. Soms tel ik het aantal meters stoeprand zonder autoglasscherven. De verloedering zie ik ook in de rubriek die Stads TV op dinsdag en donderdag uitzendt, De Straat. Ik schrik me soms de pleuris van het onverkapte racisme. In Hoogvliet schijten blanke duivenhouders liever tussen de brandnetels dan op het toilet van het naastgelegen zwarte clubhuis. Ik schrik ook van het onvermogen van het geïnstitutionaliseerde buurtoverleg om problemen op te lossen. Bijvoorbeeld op de Heemraadssingel waar bewoners angstig in hun 55+-flatje schuilen omdat het portiek gebruikt wordt door junks. Of in Vreewijk waar de achterdocht rond een aangelegd jeux de boulesveld het leven in een straat volledig beheerst. Het zijn onderwerpen waarmee bewonersorganisaties publicair lastig uit de voeten kunnen. 'Daar willen we niet aan meewerken omdat dan het racisme in de wijk wordt aangewakkerd', of 'Voor onze onderhandelingen is op dit moment publiciteit niet opportuin', of 'Niemand wil voor de camera', of 'We zijn bezig met een plan van aanpak, pas als dat klaar is willen we publiciteit', of 'Publiciteit geeft spanningen tussen bewoners'. Soms begrijp ik het, maar vaker niet. Omdat in een eerder stadium de publiciteit wel is gezocht door de bewonersorganisatie. Op de een of andere manier worden problemen in een wijk onderdeel van de public relations voor de bewonersorganisatie op het moment dat de die bewonersorganisatie er formeel mee te maken krijgt. Bewonersorganisaties voelen zich in toenemende mate verantwoordelijk voor de publiciteit over die onderwerpen. Alsof de constatering dat een probleem nog steeds niet is opgelost, de functionaliteit en legitimiteit van de organisatie ter discussie stelt. Dat is jammer. Want bewonersorganisaties helpen er nu aan mee dat de tegels blijven liggen. Vooral op vrijdag. Dan is niets bespreekbaar. 'De opbouwwerker heeft vrij. Nee, er is niemand anders die commentaar kan geven. Er zijn vandaag alleen maar bewoners in de buurtwinkel'.

Wiert Omsta
Eindredacteur Stads TV

AAN HET WERK

Een goede infrastructuur is van levensbelang voor Rotterdam. De tunnel is klaar! Er kan goed gespoord worden dankzij de baanwerkers van de NS die de laatste hand leggen aan de Noord Zuid verbinding